

ZPRAVODAJ ŠRÁMKOVY SOBOTKY

ÚNOR-BŘEZEN 1969

ROČNÍK VI—2-3

Václav Linhart

Jak hospodařil MNV v Sobotce v roce 1968

Není snadné uspokojit všechny potřeby a všechna přání občanů města, jestliže zdroje příjmů MNV jsou do jisté míry omezené a souhrn požadavků na vydání převyšuje dané finanční možnosti, nehledě k tomu, že se obtížně zajišťují výrobní a dodavatelské kapacity.

Celkový hospodářský výsledek za rok 1968 vyplývá ze splněných příjmových zdrojů a čerpaných nákladových položek; ke konci roku 1968 vykazuje zůstatek 253 800 Kčs.

Plánované příjmy MNV byly překročeny o 190 503 Kčs, nerozpočítané příjmy dosáhly částky 122 221,15 Kčs a mimoto jsme obdrželi mimořádné dotace od ONV v celkové částce 49 050 Kčs. Na překročení plánovaných příjmů se z největší části podílejí nadplánované odvody Komunálních služeb, které jsou vyšší celkem o 101 508 Kčs. Toto překročení je důsledkem dobrého hospodaření Komunálních služeb, které splnily plánované úkoly v roce 1968 velmi dobře. Tak např. výkony zde byly splněny na 122,94 %, hrubý důchod na 137,50 %, mzdy na 109,67 %, hrubý zisk na 233,75 %, což u zisku znamená překročení o 321 000 Kčs. Mimoto byly dotovány: fond výstavby částkou 65 512 Kčs, rezervní fond částkou 63 700 Kčs a dotace byly přiděleny i fondu sociálnímu a fondu pracujících. Na dobrém výsledku se podílejí takřka všechny provozovny Komunálních služeb a dále i tzv. pracovníci zvláštního zapojení, mezi něž patří čističi, lunaparky, brusiči, cínaři a dřevoudržba, kteří přinesli Komunálním službám čistý zisk ve výši cca 300 000 Kčs.

Odvod z hrubého důchodu ústředně řízených podniků byl překročen o 20 600,— Kčs, což svědčí o tom, že i místní hospodářské organizace své plánované úkoly splnily.

Za zmínku rovněž stojí i překročení příjmů za správní poplatky, a to o 16 500 Kčs, z čehož správní poplatky za sňatky činí 15 450 Kčs. Tento výsledek je výrazem stále oblíbenosti sňatkové síně v Sobotce, jež zůstává přitažlivou pro mladé lidi nejen ze Sobotky a blízkého okolí, ale i z četných vzdálených míst.

Tržby místního kina byly překročeny o 13 000 Kčs; ovšem je třeba dodat, že plánovaný příjem kina proti roku 1967 byl snížen v roce 1968 o 15 000 Kčs. V uvedeném výsledku je promítnut i výtěžek za dva festivaly širokoúhlého filmu, které byly v roce 1968 v Sobotce uspořádány. V současné době se pomýšlí na zřízení stabilního širokoúhlého kina, což by bylo dalším přínosem na úseku kulturního života v Sobotce. Je jen škoda, že dosavadní sál kina není pro tento účel vyhovující. Je proto nejvíce žádoucí, aby v Sobotce bylo postaveno kino nové.

Nájemné z nebytových prostorů, jehož výše byla koncem roku 1967 upravena vyhláškou, znamená pro MNV přínos 55 000 Kčs.

I na úseku místního hospodářství nejsou příjmy malé; tak např. za ovoce byla získána částka 11 800 Kčs, a to

i při obtížích, které se v roce 1968 při výkupu ovoce projevily. Je opravdu zarážející a nepochopitelné, že v Sobotce, kde je jak Výkupní podnik, tak i provozovna Fruty na zpracování ovoce, nebyl zajištěn výkup všeho ovoce, takže část těchto cenných produktů spadala bez užítku na zem a shnila.

Dále do příjmů místního hospodářství patří i výtěžek za palivové dřevo z Humprechta v částce 1400 Kčs, za trávu v parcích 1300 Kčs a za prodej nepotřebného inventáře 9400 Kčs.

Z ostatních tzv. nahodilých nerozpočítaných příjmů (v celkové výši 92 800 Kčs) tvoří podstatnou část zisk z DOS (drobné služby při MNV), a to v částce 70 000 Kčs, skládající se z těchto položek: z chat na koupališti 31 500 Kčs, z ubytovny 12 400 Kčs, z koupaliště 2400 Kčs, z parkoviště 3100 Kčs, výtěžek z prodeje samorostů činí 6800 Kčs, z instalací spotřebičů na propan butan 5000 Kčs a ještě několik dalších drobných příjmů.

K příjmové části zbývá ještě dodat, že z rozpočtu ONV jsme obdrželi mimořádnou dotaci 25 000 Kčs za vyhodnocení v soutěži o vzornou obec, 2000 Kčs na zvýšení mzdového fondu pro zaměstnance v jeslích a 22 000 Kčs na malování a čištění oken v ZDŠ.

Ve výdajové části je možno posoudit, jak MNV všech docílených příjmových částek využil ve prospěch občanů Sobotky a přidružených obcí.

V rámci akce Z bylo pokračováno na výstavbě a budování sportovního hřiště, na což byla vynaložena v roce 1968 částka 105 700 Kčs za příspěví 50 000 Kčs od ONV. Byly prováděny práce na výstavbě západní tribuny, vybudována vodovodní přípojka a dokončeny další drobné povrchové úpravy. V roce 1969 se počítá s pokračováním těchto prací přibližně ve stejné hodnotě jako v roce 1968.

Na úseku vodního hospodářství byl rozšířen vodovod v Zahradní ulici ke stavbě pana Zemánka.

Na údržbu komunikací bylo vynaloženo 92 000 Kčs, z čehož byl pořízen chodník ke hřbitovu, provedeny různé opravy chodníků a největší část věnována na zajištění drtě pro údržbu komunikací (67 400 Kčs).

Pro zlepšení prostředí v mateřské škole byly vymalovány místnosti, koupeny záclony, opravena vodoinstalace, zakoupen vysavač a pořízeno pletivo na oplocení zahrádky, to vše za 9600 Kčs.

I na další vybavení a zlepšení prostředí v ZDŠ bylo pamatováno. Tak např. vymalovány třídy, zajištěno vyčištění oken a dveří, vydrátkovány a nalakovány parkety, zakoupen koberec a záclony do ředitelny a sborovny a pro výuku dětí zakoupen starší elektrický sporák. Z příspěvků podniků a Svazu žen byly zakoupeny židle pro družinu. Hodnota těchto prací a věcí činí 26 000 Kčs.

Pro školní jídelnu byl zakoupen elektrický boiler,

Alfred Linhart

byla v ní provedena montáž fontánek, opraven varný kotel a škrabky na brambory, zakoupena elektrická varná stolička, vše v úhrnné hodnotě 6200 Kčs.

Střediskové knihovně byl poskytnut příspěvek ve výši 43 000 Kčs, z čehož připadá na nákup knih 15 000 Kčs.

Jesle byly v roce 1968 vybaveny gramofonem a šicím strojem v úhrnné hodnotě 3200 Kčs.

V rozpočtu místního kina se uvažovalo o zapojení etážového topení, nepodařilo se však zajistit dodavatele těchto prací. Nepoužitá rozpočtovaná částka se proto přesunuje do rozpočtu na rok 1969.

V rámci osvětové činnosti byl poskytnut OB příspěvek na Šrámkovu Sobotku ve výši 5000 Kčs, na oslavu MDŽ 400 Kčs, pro TJ Sokol zakoupeny dresy a knihy na odměny v celkové částce 1100 Kčs a zajištěny nové reproduktory pro místní rozhlas.

Na dávkách sociálního zabezpečení bylo v roce 1968 vyplaceno 29 600 Kčs v obvyklých formách příspěvků.

A tak jako v minulých letech, chtěl bych i tentokrát informovat veřejnost o výsledku akce, která pro MNV měla zdařilý finanční efekt. V roce 1966 si MNV, tehdy ještě jako jeden z prvních, vypůjčil 150 000 Kčs od Státní spořitelny na zřízení rekreačního střediska na koupališti. A dnes můžeme konstatovat, že koncem roku 1968 byla splacena již celá tato částka i s úroky ve výši

8125 Kčs. Když vezmeme v úvahu, že čistý zisk z chat je za příznivých podmínek 30 000 Kčs ročně, lze toto rozhodnutí MNV charakterizovat jako zcela uvážené a prozíravé. Ukázalo se, že původní myšlenka využití těchto svérázných přírodních prostor pod Humprechtem byla správná a že i předpoklad návratnosti nákladů na zbudování tohoto rekreačního střediska byl reálný. A protože by nebylo účelné shromažďovat takto získané prostředky bez záměru na jejich další vhodné využití, MNV se jistě vynosnaží, aby jich bylo využito k dalšímu vytváření stále přitažlivějšího a malebnějšího prostředí, jež by bylo vyhledáváno novými a novými zájemci. Vhodná propagace musí být nutným doplňkem materiálního vybavení a provedených vnějších úprav.

Co dodat na závěr? Je na veřejnosti, aby posoudila, zda rozhodnutí o vydaných prostředcích byla správná, nebo v kterém směru by bylo třeba napříště obrátit více pozornosti. Získaných připomínek využije MNV k tomu, aby i v roce 1969 pokračoval v uspokojování potřeb občanů a ve zlepšování prostředí na všech úsecích hospodářské a kulturní činnosti; je stále ještě mnoho a mnoho nedostatků a potřeb, které bychom chtěli postupně uspokojovat. Věříme, že ve spolupráci s místními občany a na základě jejich dobře míněných připomínek se nám tato společná snaha podaří.

ÚSPĚŠNĚ DO ROKU 1969

Na konci každého roku je zvykem přehlédnout vykonanou práci a stanovit si plán na příští rok. Podle mého názoru můžeme k aktivům roku 1968 připočítat: opravu radnice a řady dalších domů, zřízení chodníku ke hřbitovu, úpravu Zahradní ulice, pokračování výstavby stadiónu, výstavbu obytného domu pro členy JZD, návštěvu ministra kultury Miroslava Galušky v Sobotce, uspořádání XII. Šrámkovy Sobotky, vystoupení členů Recitačního studia Šrámkova domu v televizi, zřízení autobusové linky Sobotka—Lomnice nad Popelkou přes Mladějov a linky Sobotka—Libáň, vydávání Zpravodaje Šrámkovy Sobotky, uspořádání několika zdařilých výstav v knihovně, besedu s Marií Švermovou, dokončení rekreačního střediska u koupaliště, dobrá práce kina atd.

Na stránku pasiv podle mého názoru patří: Nekonaní IX. rodáckého sjezdu, nevýrazné oslavy 50. výročí vzniku naší republiky, (oboje bylo zaviněno vyšší mocí), vykáčení lipového stromořadí u Humprechta, zřízení bytových jednotek ve staré radnici (pasivum pro kulturní život v Sobotce), nedostatky v čistotě a osvětlení města.

Z uvedeného přehledu je zřejmé, že aktiva značně převyšují pasiva a že MNV v roce 1968 pracoval a řídil práci vcelku dobře. Doufám, že i tu kritiku přijme MNV tak, jak byla míněna — ne jako negativní postoj, ale jako námět k zamyšlení nad vzhledem, posláním a možnostmi zkrášlení našeho města.

Pro tento rok podávám několik námětů, jejichž realizace by si nevyžádala velkých nákladů a jistě by byla

efektivní. Především by MNV měl dosáhnout zřízení prodejny stavebních hmot (už proto, že by to zlepšilo situaci při výstavbě a údržbě bytů a domků). Zaručený zisk pro Komunální služby nebo jiného zřizovatele by přinesla i prodejna použitého zboží (bazar) a navíc by se občanům umožnilo zbavit se věcí, které už nepotřebují. Stejně tak by stálo za to obnovit starou tradici trhů na náměstí, kde by JZD, zahrádkáři i chovatelé drobného zvířectva mohli prodávat kvalitní a čerstvé výrobky. MNV by získal na tržních poplatcích, z obchodů na náměstí by se měly odstranit sklady a přemístit sem prodejny. V Solcově domě, který je zatím málo využitý, by se měla zřídit selská jizba a pořádat více výstav, čímž by objekt opět přinášel i finanční zisk.

Turistickému ruchu by prospělo, kdyby aspoň v hlavních nárazových dnech byly na náměstí otevřeny obě restaurace; nedocházelo by k návalům a oprávněné roztrpčenosti návštěvníků, které jediné otevřené pohostinství nestačí rychle uspokojit. Rovněž ukazatelům směru na silnicích a tabulím s jízdními řádů ČSAD by se měla věnovat náležitá péče. Také údaje o odjezdech a příjezdech vlaků by měly být někde na náměstí (třeba v CISu) vyvěšeny.

Konečně by se měl MNV aktivněji snažit o zlepšení postavení Sobotky v okrese, zvláště s přihlédnutím k chystaným změnám v administrativním uspořádání. A konečně by měl MNV více využívat Zpravodaje Šrámkovy Sobotky k větší informovanosti občanů o práci a záměrech MNV i jeho komisí. Vf

Vymírající spolek

Baráčnický spolek v Sobotce oslaví za rok 40 let trvání. Ustavil se v březnu 1930 podle regulí Veleobce sdružených obcí baráčníků v Praze jako Vlastenecko-dobročinná obec baráčníků pro Sobotku a okolí. Prvním rychtářem byl zvolen Josef Boudyš, ředitel měšťanských škol v Sobotce. Při ustavení měl 53 členů, ale již v prvním roce vzrostl tento počet na 360.

Po ustavení vlastní organizace začali sobotečtí baráčníci úspěšně rozvíjet spolkový program v duchu baráčnických zvyklostí a tradic. Nejvýznamnější událostí v životě spolku před druhou světovou válkou bylo rozvinutí praporu v r. 1933. Byl zhotoven Jedličkovým ústavem v Praze podle návrhu akad. malíře Václava Špály. Náklad na jeho pořízení činil Kč 5.270. Spolkovou práci ovlivňovaly podmínky jednotlivých etap jeho čtyřicetileté existence. Období počátečního rozmachu, naplněné elánem členů, vystřídala naprostá stagnace ve druhé světové válce. V únoru 1941 byl uložen prapor do Humprechtského muzea k úschově a spolek uveden do klidu. Činnost byla obnovena až v červnu 1945. V té době měl

spolek 460 členů. Poválečná činnost byla poznamenána všeobecným úpadkem spolků, který se projevil nejen nedostatečným pochopením pro jejich práci u lidové správy a politických orgánů, ale i malým zájmem o spolkaření u mladých lidí.

Do zdejšího baráčnického spolku jsem vstoupil v roce 1953 na výzvu jedné členky při náhodném setkání na ulici. Až do té doby jsem věděl velmi málo jak o Baráčnictvu, tak i o stavu soboteckého baráčnického spolku. Netušil jsem, že mne brzy zvolí rychtářem a že tuto funkci budu zastávat dodnes. Mezi baráčníky jsem poznal mnoho skromných, obětavých a vysoce ukázněných lidí. Vždy jsem obdivoval jejich zájem o spolek a snahu zajistit jeho další existenci. Byl to také ohled na tyto lidi, který mi bránil vzdát se funkce pro nedostatek času, neboť jsem cítil, že podržet ji je v současných podmínkách v zájmu spolku. Za dobu své baráčnické činnosti jsem také blíže poznal baráčnickou problematiku.

Baráčnické organizace vznikaly od sedmdesátých let

minulého století jako české vlastenecké spolky. Byly zaměřeny na dobročinnost a na udržování starých zvyků a obyčejů. Pro zdůraznění svého zaměření zavedli baráčníci zvláštní spolkové názvy, např.: obec (spolek), regule (stanovy), artikul (článek), soused (člen), teta (členka), rychtář (předseda), syndik (jednatel), berní (pokladník) aj. I když odvození těchto názvů z historických podkladů není přesné a jejich původní význam neodpovídá vždy současnému, musíme je dnes považovat za tradiční baráčnícké názvosloví, které má již téměř stoletou tradici. Dalším zdůrazněním zaměření spolku je nošení národních krojů, vyšívaných košil, blůz a kožešinou lemovaných čapek s perem při slavnostech a jiných příležitostech.

Členstvo baráčníckých spolků pocházelo převážně z řad dělníků, zřízenců, drobných živnostníků, nižších úředníků a někde i z řad zemědělců. Pozoruhodné je rozšíření baráčníckých spolků v hornických a průmyslových oblastech, jako na Kladensku, Mostecku, Plzeňsku, Mladoboleslavsku aj. Poměrně malý zájem o baráčnícké spolky byl mezi inteligencí.

Za celou dobu své existence vydaly baráčnícké spolky obrovské částky na dobročinnost. Byly to vesměs prostředky získané od členů, z výnosů zábav aj. spolkových akcí. Také na úseku národopisném mají velkou zásluhu o zachování národních krojů a jejich původnosti.

Baráčnícká organizace je třístupňová: základní organizace (obec), župa a ústředí (veleobec). Žup je 22, jejich nestejně velké obvody se neshodují s obvody okresů ani krajů. Baráčníci se vyskytují jen v Čechách,

avšak ne na celém území. Existují také baráčnícké spolky, které nejsou zapojeny do vyšších organizačních stupňů.

Baráčníků je dnes asi 52.000. Tato členská základna stále klesá — vymírá. Zachování další existence spolku lze zajistit přístupem nových mladších členů a zakládáním nových organizací. Nábor mladých předpokládá vhodnou úpravu baráčníckého programu a spolkových zvyklostí. Pro zakládání nových organizací se mají vytvořit podmínky novelizační spolkového zákona.

V baráčníckém programu nelze dnes stavět na prvé místo dobročinnost. Nelze spatřovat účel spolku ani v organizování pohřebních odborů, které bývaly velmi atraktivní pro získávání nových členů a ještě dnes udržují ve většině baráčníckých obcí přestárlé členy pohromadě. — Nové zaměření baráčnictva je stručně vyjádřeno v úvodní větě návrhu nového baráčníckého programu: „Posláním českého Baráčnictva je udržování a popularizace národopisných tradic, péče o kulturní vyspělost členů, organizování pomoci při budování vlasti a vzájemná podpora členů“.

Závěrem považuji za nutné informovat čtenáře o současném stavu soboteckého baráčníckého spolku. Dnes má 316 členů, téměř polovina z nich je ve stáří 50–70 let, věkový průměr přesahuje 61 roků, za osm let ubylo 117 členů, převážně úmrtím. To vše ukazuje, že spolek je asi odsouzen k zániku vymřením. Záchrana je možná jedině omlazením členské základny — náhradou zemřelých starých členů mladými.

Ing. Václav Truhlář

Zamyšlení nad jedním datem

V neděli 19. ledna 1969 vydechl naposledy jedenaadvacetiletý student Jan Palach. Tři dny před svou smrtí vykl statečnou výzvu a velkou obžalobu světa. V tentýž den se roku 1877 narodil v Sobotce Fráňa Šrámek.

Československá televize velmi citlivě zařadila v den pohřbu Jana Palacha Krškův a Šrámkův film Stříbrný vítr. Stříbrný vítr zazněl — v onom tragickém kontextu — s novou aktuálností. Souběžně se vybavují další díla, ve kterých Šrámek líčí marný odpor sensitivního mládí proti společnosti.

Jan Ratkin prochází cestou hledání a klade si otázky, které zůstávají bez odpovědi. Jeník je zraňován malými i mocnými. Hledá východisko v nových poznáních, která

jsou vždy protestem proti konvenci. Na této cestě se mihne jen několik světlých bodů. Profesor Ramler říká: „Mládí by mělo zavolat takovým výkřikem, který by se zabodl do prsou jako nůž. Po špičkách má se chodit kolem mládí, neboť tam, kde je slunečné, krásné, života schopné mládí, tam se stále leží v bolestech; po špičkách chodit a ne řinčet řetězy. Mládí klesá a trpí, vstává a trpí. Spikli se proti mládí: zdraví se mrzačí, ranění se neobvazují a zbloudilým neukazuje se cesta —“. Stříbrný vítr je hlasem života a přece je poznamenán smrtí za každé doby. Smrtí Jiřího Ratkina, Jany Rybářové i jizvou nejčerstvější — smrtí Jana Palacha.

Radko Bílek

Výstavy, které začínaly v Sobotce

Během posledních dvou let byla v Sobotce v čítárně Střediskové knihovny uskutečněna řada výtvarných výstav, které později vzbudily zájem i v jiných městech.

Uvedme např. výstavu kreseb a akvarelů maličky Vilmy Vrbové-Kotrbové, která před několika lety dostala v Austrálii první cenu na světové výstavě za podobiznu dítěte. Tento soubor jejich kreseb, který dostal název „sobotecký“, byl v Sobotce vystaven ve dnech XII. Šrámkovy Sobotky a odtud putoval do Klatov a později do Plzně.

V říjnu a listopadu 1967 vystupovala v Sobotce mladá keramička Marta Taberyová. Vystavený soubor pak obdivovali v Semilech a v Ústí n. L. Nyní byl soubor rozšířen a doplněn zvláště většími dutými kusy a bude instalován v dubnu v Praze.

I velmi zajímavá kolekce fotografií Jana Solovjeva, zobrazující díla severočeských a pojizerských lidových sochařů, kterou Sobotečtí shlédli loni v březnu a v dubnu, se stěhovala do Semil a později vzbudila pozornost liberecké galerie.

Všechny tyto výstavy, které začínaly v Sobotce, vzbudily tedy zájem i v dalších místech. Věříme, že se všechny líbily i návštěvníkům sobotecké výstavní síně a že spolu s dalšími (soubor grafiky Josefa Čapka, keramika E. Kubíčkové a R. Oleriny, kresby a grafika Vladimíra Kopeckého atd.) vzbudily jejich zájem o naše moderní výtvarné umění. A že šťastně začatá tradice bude dále pokračovat.

Naděžda Melniková-Papoušková

Kost. Viněta z exlibris Ivana Fučíka od zasloužilého umělce Karla Vika

Edice Českého ráje a spisovatelé kolem ní

[Jaroslavu Šulcovi k 65. narozeninám — dokončení]

Havlova Stezka spatřila světlo světa v roce 1942. Potom se už edici nedařilo, jak uvedeno vpředu. Teprve v r. 1948, tedy tři léta po osvobození naší vlasti, vyšla tu sborová recitace nazvaná Sklizeň úsvitu, doprovázená kresbou Vojtěcha Sedláčka na obálce. Dílko je věnováno 100. výročí zrušení roboty (1848—1948). Autorem recitace byl František Roubal.

Narodil se 29. června 1913 v Samšíně u Sobotky jako syn zedníka a domkáře. V Samšíně navštěvoval Roubal obecnou školu. Po celých dalších osm let chodil pěšky (denně téměř 18 km) do Jičína, kde v r. 1933 na tamějším klasickém gymnasiu maturoval. Poté studoval v Praze práva a tam také na Karlově universitě vykonal poslední státní zkoušku 19. června 1939. Protože záhy nato byly německými okupanty naše vysoké školy uzavřeny, dosáhl Fr. Roubal doktorátu práv až v r. 1946, kdy byl promován. V letech okupace pracoval z počátku jako bezplatný právní praktikant u krajského soudu v Jičíně, poté jako smluvní koncipient u pobočky zemského úřadu tamtéž, dále u bývalého okr. úřadu a od 1. 10. 1943 až do osvobození byl totálně nasazen jako dělník v zemědělství.

Jako pracovník v našem národním odboji byl dne 5. května 1945 zvolen předsedou RNV v Příchvoji u Sobotky. Působil dále na několika místech, především u ONV v Jičíně. Od r. 1960 pracuje v jičínském Agrostroji. — V době svých studií neměl na různých ustláno, o prázdninách i během roku dělal ve výrobě sádrových desek v Sobotce nebo v zemědělství ap. Z domova ani od příbuzných nemohl očekávat žádnou vydatnější finanční podporu. Typický úděl jednoho z mnohých chudých študáků, u kterých největším majetkem byla jejich tvrdá, nepoddajná vůle dojít, dosáhnout touženého cíle.

Fr. Roubal se věnoval písemnictví od svého mládí. A nejen četbě, nýbrž i tvorbě. Píše o sobě: „Mou první báseň „Volání“ pod pseudonymem Vladimír Samšínský uveřejnil jičínský týdeník Krakonoš. Přispíval jsem do ústředního celostátního Studentského časopisu, redigovaného prof. dr. Reřábkem v Praze, kde jsem byl v roce 1933 poctěn cenou za báseň „Modrý stan“ aj.“

V r. 1933 krátce před maturitou vydal Roubal svou první sbírku básní pod titulem „Milenci slunce a smutku“. Byly v ní uvedeny téměř všechny verše, které uveřejňoval postupně v Studentském časopisu. A opět použil pseudonymu Vladimír Samšínský. Tak jako řada začínajících autorů, i mladý Roubal poslal svou sbírku Fráňovi Šrámkovi, s nímž se několikrát osobně setkal. A Šrámek odpověděl dopisem datovaným 4. dubna 1933:

„Milý pane, děkuji Vám srdečně za zasloupanou knížku „Milenci slunce a smutku“. Tázete-li se po mém úsudku o ní, napíši jej zcela otevřeně a nebudu Vám namlouvat nic, o čem nejsem přesvědčen. — Nuže: na hotové básně čísla Vaší knížky ještě nedorostla. Chybí jim pevné uchopení lyrického motivu, důsledně a úměrně jeho provedení a rozeznání. Načatá linie se bortí a tratí v náhodných odbočkách. Jste někdy na dobré stopě — a zabloudíte jen do malé pošetilůstky. Ale není to žádné neštěstí. Byl by to jen div, kdybyste již v 18 letech dělal svou věc dokonale; a je snad i lépe, když to neumíte dokonale příliš brzy...“

Jinak spatřuje Šrámek v knížce řadu slibných nápořádí, chválí zvýšenou autorovu citovost, vůli podívat se na věci po svém ap. Pak uzavírá: „Zkrátka: věřte si — a do toho! Bez boje to nepůjde. A jen přes papír také ne — přes život se musí“. A nebyl by to ani Šrámek, kdyby si neodpustil osobitý dodatek: „A proč jste, proboha, tak ukrutný? Proč chcete utrhnout milence rty a dát je do klopu? S dívčími rty děláme obyčejně něco jiného.“

V r. 1944 vydala Česká grafická Unie Roubalův román „Nemocní steskem“. Jeho ústřední myšlenku položil autor do vlastního úvodního slova: „Můj kraj je bohatství, i kdybych nic neměl, nejsem stejně ve svém kraji chudý. A domov je nejchutnějším chlebem, člověk se jej nikdy, nikdy dosyta nenají...“ — Kritika na tohle dílo byla, jak už to bývá, dobrá i záporná. Lidové noviny psaly např., že je to „pastelový ruralismus“, jinde se vytýkala přepoetizování, „Národní střed“ chápe dílo jako oslavnou píseň krásy Českého ráje.

Výše zmíněná Roubalova „Sklizeň úsvitu“, myšlená především pro potřeby osvětové práce k oslavám zrušení roboty, byla také několikrát při různých příležitostech recitována. Vystupují tu takové výrazné selské postavy, jako Nývlt, Výrava, Dostál, mimo ně sbor i jednotlivé hlasy.

V závěru jmenovaní vůdci sedláků recitují:

Chaloupko, země a brázdo,
vám jsem vždy patřival životem celým,
přijměte pozdrav můj,
který je pozdravem selského srdce,
o něž se s vámi zas dělím,
přijměte pozdrav mých hnisavých ran,
jimiž je život můj
pro smrt svou dokořán otvírán!

Sbor: Sedláku
z jihu Čech, z Hradecka,
rolníku
z Opočna, Police, Náchodská,
ruce a pole a koně jsou tvoji již,
cizí jim nekáže,
sám jim poručíš.

I. hlas: Tvoje jsou jitra i večery,

II. hlas: tvoje jsou všechny dny,

III. hlas: chalupa, brázda a země je tvá:

Sbor: Navždy je zrušena
nevolnost, poddanství,
robot a!

František Roubal zveřejňoval své básně v Rodném kraji, Jičínském kraji, ve Svobodném slově, v závodním časopise Agrostroják aj.

V současné době dokončuje lyricko-epickou báseň „Nezvestné naděje“ (katastrofa italské polární výpravy gen. Nobile) a pracuje na románu z období združstevňování naší vesnice.

Tohle byl tedy sedmý — a bohužel i poslední — svazek EČR, podniku neobyčejně odvážného i mnoho do budoucna slibujícího. I když se autorovi těchto řádků podařilo za obětavé pomoci závodní rady Bělských papíren, závod Bělá p. B. obstarat určitou zásobu papíru (8. svazkem edice měla být Havlova sbírka „S tvým štítem“, odměněná v SLUT v Liberci 1. cenou a věnovaná Bělským papírnám), bylo už na všechno pozdě, protože došlo mezitím ke zrušení malých tiskáren podle nového nakladatelského zákona. Regionální knižní kultura tímhle opatřením byla úplně znemožněna. Jak muselo být L. Lažanovi hořko u srdce! Jemu, člověku, který v téhle věci neznal míru obětí, který jí věnoval to nejkrásnější, čeho byl vůbec schopen. A proto právě jemu, v první řadě jemu, patří díky a vzpomínání všech literátů, kteří se semkli kolem EČR v úzký přátelský kruh a kteří, pokud ještě žijí, přáli by si ze srdce, aby taková edice znovu ožila ve prospěch slávy a krásy Českého ráje. Dočkají se toho?

Z HISTORIE NÁPISŮ NA STAVBÁCH

Pokračování

20. Jeřábkova č. 154:
1824. (PP)
21. Pod uličkou č. 18:
Pochválen buď Ježíš Kristus. S pomocí Boží vyzdvižen Tento Krunť z nákladu Josefa Tipolta Souseda Měšťana města Sobotky Roku 1829 dne 29. Srpna. (Uprostřed symbol IHS. W, T: Záklopa zabilena vápnem r. 1967)
22. Březenská č. 382 (staré č. 24):
Pochválen buď Ježíš Kristus. S pomocí Boží Vyzdvižen jest tento Grunt Nákladem Jiřího Havlíka Souseda z poctivé obce Březenské vynaložil práci svou Jan Samšiňák Anno 1833. (W)
23. Na šafrancí č. 39:
1838. (PP, Tč: 1830 koupil od rodičů Jan Černohlávek)
24. U škrobárny č. 107:
L. J. K. Ve jménu Boha... nejsvětější Trojice... (T: roku 1968 nápis velmi opadaný)

Když jsem chodil po soboteckých ulicích, zaznamenával jsem si další domy s lomenicemi, na kterých je záklopa na pohled čistá nebo zabilená a o níž tuším, že by tam mohl být nápis. Jsou to domy: Úžlabina č. 57, Hakenova č. 53, Novoměstská č. 84, 96, 98, 266, U škrobárny č. 109, Humprechtová č. 155, Jeřábkova č. 120, Na Benešově č. 233, 246, 249, 251 (kovárna), Šolcova 225, 263, Březenská č. 380, Krátká č. 443.

Po seznámení s jednotlivými texty všech záklop z dřevěných soboteckých domů si ukažeme, co nám říkají v celém souboru.

Všimněme si nejprve jejich stáří. Z první poloviny 18. století jich pochází 5, z druhé poloviny 18. století 34, z první poloviny 19. století 14, z druhé poloviny 19. století 3, z 20. století jen 1, u jedné datum nelze přečíst. Nejstarší vůbec máme na Novoměstské ulici z r. 1736 a 1738. Nejpočetněji jsou zastoupena léta 1750—1800. Na Litomyšlsku zapsala Tereza Nováková ještě starší, z let 1650—1700. Zajímala se o ně ovšem již koncem minulého století, její kniha „Východočeské lomenice“ vyšla r. 1903. Snad tenkrát ještě by se i u nás našly starší záklopy.

Před letopočty se na našich záklopách vkládají slova „Léta Páně“, někdy jen zkratky „L. P.“ nebo pouhé „Roku“. Vyskytuje se též latinský termín „Anno“ i zkratka „A“. V četných případech vidíme samotný letopočet doslova obložen těmito výrazy vpředu i vzadu. Například „Léta Páně 1776 Roku“, „Ano 1799 Roku“. Je to místní zvláštnost, která svědčí, že snad pisatelé nevěděli, že opakují dvakrát totéž.

Druhý časový údaj z našich záklop je den a měsíc dokončení stavby. Čteme jen jména teplých měsíců od května do října. V zimě nebyly domy dokončovány — jistě se ani nestavěly. Z jara začínali tesaři se stavbou na svátek svého patrona sv. Josefa, materiál ale chystali již dříve. Nejvíce domů bylo podle nápisů „vyzdviženo“ v květnu — 10, v červnu 6, v červenci 7, v srpnu 8, v září 5 a v říjnu 3. Výjimkou je záklopa z r. 1808 (I/24), dokončená v listopadu, a z roku 1776 (I/9), dokončená v prosinci. V pojmenování měsíců se vyskytují do r. 1750 pouze jména latinská, která se ještě do roku 1800 používají dvakrát častěji než jména česká. Pak do roku 1850 je poměr obou kategorií vyrovnán, po tomto roce se vyskytují jen jména česká. Ve dvou případech je celé datum vyjádřeno číselně (sopsis I/5, I/30).

Jméno majitele domu — stavebníka — nechybí v nápisu nikdy. V starší době ho výjimečně zastupuje monogram. Křestní jméno vždy předchází před příjmením. Ženská jména manželé stavebníkových jsou uváděna sporadicky od poč. 19. století vždy ve spojení s jménem manželovým. Ve starší době až za ním (Jan a Anna Pelcovi 1817), v našem století před ním (Marie a František Hamršmídovi 1927).

Stavebníkovu občanské postavení bývá vyjádřeno výrazy „soused, poctivý soused, soused z poctivé obce, soused z počestné obce“. Ve městě to bývá soused a spoluobčan města Sobotky, měšťan sobotecký, poctivý soused města Sobotky.

Zvláštností je stavba z r. 1789, zdvižená z nákladu soukenického cechu (II/15).

Jen výjimečně se nám v Sobotce zachovala na záklopách jména mistrů tesařů. Jinde, např. v Železnici, jsou výrazně zachycena téměř na všech lomenicích. Na soboteckých jsou uvedeni jen Jan Kotek v roce 1761, mistr R... v roce 1771, Jan Mencl „se vynasazil svou prací“ v roce 1785 stejně jako Jan Samšiňák roku 1833.

Objekt bývá postaven, vystaven, vyzdvižen, pozdvižen, nově vystavěn, opraven. Označen bývá jako dům, domek, stavení, krunť, grunt, statek. Nejčastější je označení dům.

Hluboké náboženské citění našich předků se projevuje ve více než 90 procentech nápisů, začínajících větou „S pomocí Boží vyzdvižen jest dům tento“. Méně, asi 70 procent textů, klade napřed pozdrav „Pochválen buď Ježíš Kristus“ nebo latinskou zkratku tohoto „L. J. CH.“ (Laudatur Jesus Christus). Dvakrát, v roce 1783 a 1811, začíná text záklopy biblickým zvoláním „Bože Abrahámův, Bože Izákův, Bože Jakubův, opatruj dům tento“. V roce 1794 si dal stavebník na záklopu napsat větu: „Však bych tomu nejraději byl, bych v něm [tj. v domě] svých hříchů zbyl“, v roce 1775 a 1789: „Vystavěl jsem [dům] pro sebe i své budoucí, bysme Pána Boha chválili ve dne i v noci“, v roce 1794: „Žehnej Pán Bůh tomu domu, vystavěl jsem nevím komu“.

I před nejobávanější metlou dřevěných měst, před požáry, hledal náš člověk ochránce ve sféře náboženské. Požáry znamenaly vždy velkou katastrofu města. V Sobotce stačí vzpomenout požáru, který strávil v roce 1710 celkem 39 domů, požáru z roku 1746, který opět zničil sotva postavenou jižní stranu náměstí s přilehlými domy, a požáru v roce 1825, kdy lehlo popelem v severní části města 37 domů a 12 stodol. V bezmocnosti před ohněm obracejí se občané k božským osobám a k světcům s prosbami o ochranu. Monogram Kristův IHS, obrázky i sošky světců pověšené na lomenici, modlitby k sv. Floriánu, psané na záklopách, to vše mělo být zárukou, že nadpřirozené bytosti ochrání dům před „zlou příhodou“. V tom je také třeba vidět tak častý výskyt náboženských symbolů a modliteb na záklopách. Že tu byla cítěna pospolitost v neštěstí, čteme na nápisu z roku 1783: „Pán Bůh rač chránit tento grunt a celé město od všech zlých příhod“ (tj. požárů).

Tím jsem vyčerpал přibližně vše, o čem k nám mluví texty soboteckých záklop. Poznamenávám, že tu nenajdeme odkazy na drahotu, války, politické události, na slavné buditele národa nebo žertovné průpovědky pro potomky, jak bývalo zvykem na lomenicích v Podkrkonoší, nebo věty z bible a žalmů, které cituje Tereza Nováková ze záklop blouznivců na Vysočině. Texty ze Sobotky jsou prosty odboček a sentencí a drží se stereotypně v rámci, řekl bych, věčnosti, tj. oznamují data a jména a obsahují nutné záruky k ochraně domu. Co je někdy přidáno nad toto minimum, je už výjimkou. Myslím třeba takovou poznámku, že stavebník neví, pro koho dům postavil, kdo ho bude v budoucnu užívat atp.

V dalším se chci zmínit, jak byly záklopy zhotovovány. Byla pro ně vybírána pěkná prkna bez suků, široká okolo 30 cm, dlouhá 1,5 m i delší. Ohoblována byla po té straně, která byla určena k psaní a výzdobě. Aby se barva na nich nerozpíjela, bylo nutné je napřed něčím napustit, aby se zaplnily póry a štěrbin. Touto látkou byl pravděpodobně řídký klič, užívaný k tomu účelu malíři od nejstarších dob. K zakrytí barvy dřeva byla do něho přidávána běloba a tak vytvořen jednotný světlý podklad, který můžeme zjistit u většiny záklop. Na ten pak bylo psáno a malováno barvou temperovou, nevylučující ani užití olejových barev na některé záklopy. Sobotecký tuhlář Vincenc Hořejší zdobil v první polovině minulého století obrazy, ornamenty i písmem tvrdý leštěný nábytek. Olejovou barvu si vyráběl z lněného oleje, který nebyl v té době nijakou vzácností, tlačil se ze lněného semínka v zábojnách [Drahomíra Stránská; Tvůrci lidového umění, Český lid 1956, str. 124—130]. K přesnému stanovení jakosti barev by bylo třeba laboratorní analýzy, pro účely tohoto pojednání to však není nutné.

I když vlastníci domů pečovali o řádný šindelový kryt na kukle, aby na záklopu nezatékal déšť, neuchránili záklopu před bakteriemi a plísněmi. Když nastalo mlhavé a deštivé počasí, tyto drobné organismy ujídaly pomalu ze dřeva — prkna tím více, čím menší vrstvou barvy bylo kryto a čím déle jim bylo vystaveno. Výsledkem tohoto

působení za 200 i více let je vyhlodané prkno, ze kterého vyčnívá jako mírný reliéf písmo a malovaná výzdoba. Při přímém osvětlení se nám zdá celá záklopa prázdná, zvláště když i barva opadala. Posvítíme-li si na ni ostrým světlem ze strany, písmena vystoupí a lze je přečísti. Tímto způsobem jsme s K. Bílkem luštili „nečitelné“ záklopy na Humprechti. Někdy je reliéf písma tak vysoký, že svádí nezavěšeného diváka k domněnce, že záklopa byla zhotovena dřevorezbou. To je ovšem omyl.

Kdo sobotecké záklopy psal a maloval, nevím. U primitivně zhotovených bych hledal zhotovitele v nejbližší skupině osob zaměstnaným okolo stavby — mohl jím být některý z tesařů. Bylo by to dobře možné u nezdobených záklop nebo u těch, kde text je orámován barokním obdélníkem, jehož rohy nebo strany jsou zaobleny (záklopy z r. 1748, 1776, 1778, 1783, 1796 aj. — I/4, 8, 10, 13, 19).

Autorem jedenácti záklop z let 1782—1814 (čísla našeho seznamu I/11, I/12, I/15, II/16, I/17, I/20—I/25) a jistě i záklop dalších, dnes nečitelných nebo zničených, byl však někdo s rutinou písařskou i malářskou. Jeho písmo, ještě švabachové, má ušlechtilé tvary, ozdobné iniciály s klíčkami a spirálkami. Text je aranžován do tří řádků, které se souměrně rozkládají po obou stranách věnce nebo kruhu, jenž rámuje symbol Kristův IHS. Vodorovně orámování textu je uzavřeno po stranách půlkruhovým zakončením, lemovaným vně obloučky a stínovanými šrafami. Výzdoba se jemností blíží rokokovému pojetí, prováděna je vždy žlutou barvou a stínována hnědou. Písmo textu je černé, IHS červené, věnec zelený, zdobený ještě navíc růžičkami. Považuji celou tuto skupinu záklop za stylově jednotnou, specificky zdejší, výrazně odlišnou od dekoru na záklopách z jiných oblastí dřevěných domů Podkrkonoší a východních Čech. Mám tu na mysli např. styl barokně podaných záklop ze Železnicka a Lomnicka nebo i záklop s renesančním dekorem z Litomyšlska. Nechci tím říci, že by se v Sobotce barok neuplatnil. Záklopa z Celné č. 174 z r. 1771 (I/6), zdobené barokními rozvilinami, je zdařilou ukázkou lidové tvorby. Zřejmě rokoková výzdoba v barvě červené (rozviliny okolo kroužků vyplněných mřížkováním) je na záklopě z roku 1775 (I/7). Další dějství zajímavostí jsou dvě záklopy, vyzdobené namalovanou draperií se šňůrami a střapci (čísla seznamu I/5, I/29) z let 1761 a 1840. Záklopa na domě č. 114 z r. 1770 (I/9) se podobá v nepravidelném střídání černé a bílé barvy písma podobně zdobeným záklopám z téže doby, které se zachovaly na severu Jičínska a na Lomnicku (Železnice, Soběraz, Syřenov). Běží-li tu o souvislost jevů či jen o náhodné neodvislé provedení, těžko říci.

Zajímavé by bylo srovnat sobotecké městské záklopy se záklopami nejbližšího sousedního města Jičína. Bohužel tam se jich zachovalo jen pět (2 na lomenicích a 3 v muzeu). Ty visící se obsahem neliší od soboteckých, dvě z muzea však představují formu na Sobotecku zatím neznámou. Neběží tu totiž o opravdové záklopy, neboť nápisy jsou psány na úzkých prknech, dlouhých okolo tří metrů. Tato prkna byla na lomenicích přibita těsně pod vodorovným trámekem, který přibližně půlí lomenici. Nápis na nich byl uspořádán do jednoho řádku a byl stručnější než na záklopě. Jedno z těchto prken z roku 1758 říká, že dům byl velice těžko ve válečném čase vyzdvižen (za války sedmileté). Druhý nápis vypravuje, že „Tuto sotva vystavený příbytek vyhořel. Již opět s pomocí Boha vzkříšený v opatrnosti jeho státi bude“. Obsahuje chronogram (má vyznačena některá písmena červeně a ta čtena jako římské číslice dají letopočet 1781). Text napovídá, že dům byl asi vystavěn po velkém požáru celého města r. 1778 a brzy opět vyhořel.

III. NÁPISY ZE ZÁKLOP SOBOTECKA

V této části soupisu budou popsány záklopy z vesnic v okolí Sobotky (bývalý soudní okres Sobotka bez Dolnobousovska). Bude zde společně zachycen dnešní stav záklop existujících na domech, záklopy, které se dostaly na Humprecht a konečně i texty dnes ztracených záklop, které zapsali dřívější badatelé. Vesnice jsou řazeny podle dnešního správního rozdělení abecedně. V těch vesnicích a osadách, které zde nejsou uvedeny, jsme nezjistili žádné stopy po záklopách. Za jmény osad a vesnic jsou v závorce uvedena jména žáků ZDŠ v Sobotce, kteří na záklopy upozornili.

KDANICE (Dana Kolnerová):

1. č. 15 — obecní domek (dnes v muzeu na Humprechti):
Bože Abrahámu, Bože Isáku, Bože Jakubu ochraňuj dům tento. Postaven nákladem počestné obce Kdanic

L. P. 1871 4. máje. (Záklopa odevzdána na Humprecht. Četl kronikář Josef Linka.)

2. osada Trnín, č. 8, Josef Linka:
S pomocí Boží vystaven jest dům tento z nákladu Václava Linky L. P. 1864 24. 6. Svatý Floriáne, ochraňuj jej od pádu ohně, aby požehnání Boží přebývalo v něm. (Četl kronikář Josef Linka.)

LIBOŠOVICE (Jaroslava Hrubá - Hana Kosinová):

1. č. 44, p. Hubáčková:
Záklopa údajně z roku 1791 (podle sdělení majitelky) byla ztracena. (T)
2. č. 53, p. Bušek:
Záklopa spálena při opravě lomenic. Majitel si pamatuje, že na ní bylo napsáno: „František Boček 1811“ (T)
3. č. 55, p. Ort:
Podle sdělení majitele pochází záklopa z r. 1812, je nyní přibita ve svislé poloze ve špičce opravené lomenice. Uprostřed je viditelný v kruhu monogram IHS. (T)

osada Malechovice (Alena Čubanová):

4. č. 4 datum „1806“ (PP)
5. č. 6 datum „1808“ (PP)
6. č. 15 datum „1849“ (PP)

osada Nepřívěc (Vladislav Bušek):

7. č. 14, Josef Ort:
P. B. — G. R. — O. B. Toto je vyzdvižené z vlastního nákladu Matěje Brikcího. Dne 1. Juli L. P. 1766 opraveno 1947 A. — M. O. (Psáno latinkou červenou barvou, text orámován barokním obdélníkem, neodborně opraveno roku 1947 — PP, T)

osada Malá Lhota (Miroslav Kubů):

8. č. 3, p. Pažout:
Pochválen buď Pan Ježíš Kristus, tato živnost vyzdvižena jest s pomocí Boží a z nákladu Jana Pažouta obyvatele obce Malé Lhoty léta Páně 1841 Dne... Oroduj za nás sv. Floriáne. (Na levém okraji záklopy je v kruhu Kristův monogram IHS, na pravém monogram Maria. T)

osada Pleskoty (Miroslav Kubů):

9. č. 21, Václav Kobr:
... vystaveno nákladem Matěje Klímy... Dne .. května 1825 (střed záklopy zdobí věnec s křížem. Při opravě lomenice byla část záklopy uříznuta, zbytek je přibit na kůlně. Text rámuje barokní obdélník. T)

osada Rytířova Lhota (Miroslav Kubů):

10. č. 17, Jaroslav Bryksí:
Pochválen buď Ježíš Kristus. Toto stavení jest vyzdviženo z nákladu Jana Ječného Léta Páně stalo se dne a roku 1830 ve vsi Rytířově Lhotě. (Uprostřed v kruhu je kříž a písmena DBNJ. Záklopa byla darována na Humprecht. T)

11. č. 20, p. Šubrt:
Toto stavení jest vystavěno s pomocí boží a nákladem počestného... (občana nebo souseda) Jana Tyrychtra z Rytířovy Lhoty L. P. 1821. (Záklopa má zcela smytý text, majitel si pamatoval přibližné znění. Uprostřed záklopy jsou znát zbytky věnce s monogramem IHS. T)

osada Zahájí (Miroslav Kubů):

12. č. ?, p. Rambousek:
Na záklopě lze přečíst pouze letopočet „1804“. Na pískovcovém překladu nade dveřmi chléva je v barokním obdélníku letopočet „1817“. (T)

osada Vesec (Přemysl Šimůnek, Jindřich Taneček):

13. č. 15, Jan Šimůnek:
Pochválen buď Ježíš Kristus. Tento krunt vystaven jest s pomocí Boží nákladem Matěje Macouna dne 24. máje roku 1787. (Na obou koncích záklopy červené tesařské šesticípé hvězdy a křížky. Tů, T)
14. č. 11, František Ječný:
Bůh žehnej domu tomu, postavil Matěj a Eleonora Linkovi roku 1808. (Záklopa je nečitelná, text znala matka majitelova. T)

{pokračování}

Vzpomínky a zážitky z ochotnického divadla

V knihovně Městského muzea v Sobotce jsem našel malý černý sešitek (14,5 × 21, 36 stran, č. i. 3509), ve kterém roku 1946 zaznamenala dlouholetá sobotecká divadelní ochotnice paní Marie Kubů [nar. 22. I. 1874, zemř. 27. II. 1954] své divadelní vzpomínky. Jsou psány svérázným způsobem a zasluhují si, aby vešly ve známost širší veřejnosti. Lze si jen přát, aby nezůstaly dlouho osamocené, ale aby se i další staří ochotníci rozpomněli na bývalou slávu soboteckého divadla a svými paměťmi pozбудili novou generaci k obnově jeho slávy.

Paměti vydáváme v nezměněném textu, jen pravopis je upraven podle nových pravidel a výjimečně místy je upravena stylizace, v závěru je text zkrácen.

KJB

☆

Za mé mladé generace byl zde v Sobotce založený spolek Omladina. Předsedou byl pan doktor Sedmidubský, místopředsedou pan Fr. Ort (ze Března). Byla jsem členkou. Pan Fr. Pekelský, kapelník, velmi dobrý hudebník, nás učil zpěvu. V létě jsme na vozech jezdili na výlety, noty jsme vezli s sebou. Pomatují se, jeli jsme na Hrubou Skálu. Na Podháji jsme si zazpívali. Byl tam právě výlet z Jičína a velmi se jim to líbilo. Později jsme pořádali „Mikulášskou“ zábavu. Zpívala jsem s p. bratrem kapelníka Václavem Pekelským dueto. V minulé válce ale padl. Později jsme hráli o Sylvestru jednoaktovku, v které jsem účinkovala. A již to začalo. Ale ještě né v Městském divadle.

V sokolském Sylvestru jsem hrála „Ženich z hladu“. To měl titulní úlohu pan Václav Pažout, náčelník Sokola. Velmi pěkně to sehrál, ale bohužel jest mrtev.

Když mi bylo 22 roků, provdala jsem se za velmi hodného muže. Již také proto, že mně tu moji zábavu dovoloval. Když jsem měla prvního chlapečka, to jsem měla mnoho práce. Pomohala jsem mužům žít nás. Šila jsem pro p. Rajmunda Kuchaře svrchy na pohovkovou obuv.

Jednoho dne jsem jednou nohou kolébala chlapce a připravovala na stroj práci. Někdo zaklepe a vejde pan doktor Sedmidubský s panem Ortem ze Března a rovnou k mému muži. Prosili ho, by mně dovolil s nimi si zahrát divadlo. Ale on hned na to: „Pánové, podívejte se, co má moje žena práce, to jest nemožné.“ Já na něj mrkala, ať nepovolí. Prosili dál. On se ke mně obrátil a povídá: „Tak co mamí, chtěla bys? Dokázala bys to? Ale to ti povídám, žádnou ostudu!“ Já na to: „No, manželé, já se pokusím.“ Řekla jsem: „Pánové, je-li to nějaká malá úloha, abych se měla meškat, tak raději nic.“ Oni se usmáli a poručili se. Jaké bylo moje překvapení, když mi obězník p. Macoun přinesl úlohu. Po dvě noci jsem strachy ani oka nezamhouřila. Ráda bych byla úlohu vrátila, ale ráda bych si přece v divadle zahrála. Učení bylo pro mne velmi těžké, neboť jsem ve dne pracovala a šila jsem i večer. Na černou hodinku jsem měla plno návštěvy. Hlavní každodenní host byla má přítelkyně od dětství paní Božena Pažoutová, můj bratr a synovec Františkové Staškové a sousedky s paní Vránovou. Velmi pěkně jsme se bavili. Tak jen zkoušky byla moje spása. A když jsem šla na trávu, tak jsem si to říkala. Ohlížela jsem se, jestli někdo za mnou nejde, neboť by myslil, že jsem se minula s rozumem. To bylo před 50 lety, neb dnes mi jest 72 let. Hráli jsme „Černý kříž v lese“. Pan Václav Vilímek hrál pana nádherného. Úloha mu seděla, to proto, že ještě dnes vypadá jako lesník.

Jindy se pamatují, hrála jsem se Sokolem „Její pastorkyňa“. Vidím ještě v duchu dnes pana Jaroslava Macouna jako Lacu, pana Karla Cermana — Števu, bohužel jsou oba pochováni pod Humprechtem na hřbitově. Hrála sl. Božena Macáková později provdaná za p. Drbohlava, koncipienta u pana doktora Neumanna, slečna Milča Hábová, sl. Milča Pečová, p. Václav Pažout, p. Vilímek, p. Jaroslav Šiba a jiní.

Později jsem hrála se všemi korporacemi: s Malou scénou, Sokolem, s agrárníkama, s studujícíma, s lidovou stranou, s dělnickou jednotou... Asi třikrát jsem i hercům vypomáhala.

Vzpomínám si, když jsem hrála s agrární stranou. Hráli jsme „Radúz a Mahulena“. Oni již 14 dní zkoušeli. Prosili mne, bych si vzala úlohu královny Runy. Jak každému známo, úloha jest dosti velká. Měla jsem strach, že za 14 dní jen ve zkouškách se to nenaučím. Ale nedali mi pokoj a vzala jsem si ji na starost. Proto to

také tak dopadlo. (Později to vysvětlím). Sehráli jsme hru v Sobotce. Na žádost jsme pak hráli v Přepěřích. Měli jsme v hotelu Pošta schůzku. Pan rada Böhm dal návrh, by se šlo pěšky, že prý jest krásně. Bylo to o Novém roce. Já vstala a povídám: „Pánové, jestli půjdete pěšky, tak královna Runa zůstane doma.“ Všichni se mne tázali proč. A já jim odpověděla: „Vždyť by se mi všickni lidé vysmáli. Hrát s agrární stranou a jít pěšky v zimě? Každý hospodář má pár odpočinitých koní a já pěšky! Pěkně až k samotnému záhrobcí zajet musí, bych jen šlápnout mohla do korby!“ Tak jsem ten den čekala. Muž se mi smál a zlobil mne. Ale byly tři hodiny odpoledne, slyším, vyje pes. A pan Balák (dolení) přistál, kam jsem si přála. „Tak je to správné,“ povídám.

Sál byl přeplněn. Pan rada Böhm měl inspicí a za kulisami napovídal. Já ho prosila, ať mě sleduje. Když jsem měla výstup, jak mne za vlasy přivázal u stromu, měla jsem velký monolog — kletbu. Co jsem uměla dle knížky, mluvila jsem správně. Toto jsem ale neuměla a ukončit se mi to zdálo brzy, tak jsem mluvila dosti dlouho a v té knížce to ovšem nebylo. To se ví, že to musilo odpovídat tomu ději. Vypomoci jsem si musila. Ale pan rada najednou: „Kde jsem? Kde jsem? Pro Krista pána, kde jsem?“ Po ukončení, když jsem k němu přišla, bylo mně ho líto. Utíral si pot z čela a povídá: „Vy jste mi, matko, dala!“ No, dopadlo to ale dobře.

Za náký čas jsem hrála s lidovou stranou. Také mi něco utkvělo v paměti. S tím bych se sice neměla chlubit, ale také to nic špatného nebylo. Hráli jsme „Černé oči“. Měli jsme mít generálku, ale nedošlo k ní. Bylo totiž sv. Josefa. Pan Kalvach byl zaměstnán u firmy Josef Hanzl. Byl svátek jeho i pana šéfa a tak přišel do zkoušky v růžové náladě. Všickni účinkující mu gratulovali. Poslal hned pro láhev vaječného koňaku. Krásně se to pilo. Přišla paní Hanzlová se podívat, jak to dopadá, neboť hrál s námi její syn Toníček a Mařenka. Když ale viděla tu náladu, dala se do smíchu a poslala pro láhev čokoládového koňaku. Důstojný pán Met. Šumbera povídá (byl také v růžové náladě): „Tož já taky dámi!“ Co se přineslo, ani nevím. Byli jsme samý smích a pan Kalvach dělal divy. Paní Hanzlová byla celá usmátá. Chudák, již také není mezi námi. Byla to hodná paní, často na ni vzpomínám. Tak tedy skončila generálka. A na představení jsme neplavali žádný. Všickni mi říkali: „To je naše máma.“ S Toníčkem jandou, než jsme měli výstup, udělal on mně křížek a já jemu. To mi utkvělo v paměti.

Také si vzpomínám, jak ke mně přišel jednou herec. Se sepjatýma rukama mě prosil, bych mu vypomohla. Že prý se nemůže odsud dostat, že nemá na dráhu. Měla jsem již čtyři dítky, u stroje plno práce. Řekla jsem mu, že jest to nemožné. On ale plaktivě prosil a nedal mi pokoj. Ptala jsem se, kdy to chcete hrát a na jaký účel. On povídá: Za tři dni na Matky a kojence. Úlohu jsem měla dost dlouhou. Jakou jsem měla starost! Hráli jsme „Tonikova první láska“ a dopadlo to dobře. Na to asi za 14 dní přišel k nám četník. To mě leknotí! Hned ale konejšil, že to nic není. Že jde vyšetřovat skrze toho herce, že nic neodevzdal a ujel. Já jsem mu povídala: „Pane strážník, mělo se drobek nabumbat miminko, tak ať se nabumbal on. Aspoň jest odsud pryč.“ On se dal do smíchu a bylo po vyšetřování.

Hrála jsem jednou s Malou scénou „Ta naše Máňa“. Titulní roli měla slečna St. Krupnová. Velmi živě ji sehrála. Já jsem byla její vychovatelkou. Ve výstupu, jak mě poslala na rande za panem doktorem, na které měla jít ona, měla jsem v úloze být výstředně oblečená. Já jsem si vždycky dle úlohy toho popřála. Hráli jsme. Ale v tom mém výstupu, jak se opona vytáhla, hlediště se dalo do takového smíchu, že jsem musila počkat, až se uklidní. V boudě nápoje od smíchu uplakaný. Slovo z něho nevyšlo. Štěstí, že jsem úlohu uměla. Ale Máníčka měla přijít na scénu, pro smích však na to zapoměla. Že jsem neměla ráda dlouhé pausy, tak jsem si Máníčku vyvolala a dopadlo to dobře.

Se studujícími jsem měla hrát o posvěcení v přírodě pod Humprechtem na louce pod myslivnou „Jana Výravu“. Výravu měl hrát pan doktor Sedmidubský. Měl to krásně nastudováno, již ta jeho postava odpovídala té úloze. Ale bohužel, nedošlo k tomu. Celý týden jsme v dešti zkoušeli. Vše bylo připraveno. Kostýmy jsme měli doma, pavilon byl postaven, vůbec — jen hrát. Ale v ne-

děli i v pondělí přišlo jen se lilo. Hrát jsme nemohli. Studující měli prý přes 3000 škody.

Často jsem hrávala s panem vrchním Voglem. „Lidé na kře“ — tam si krásně zahrál. Dále se mnou hráli pan Janda, Komín, Stránský zemřelý, slečna Růženka Loudová (nyní paní doktorová Boudyšová), slečna Anička Brixová (nyní paní Kunygrová), paní Kalvachová, paní Gaudinová (krásně zpívala) i její manžel, pan Jindřich Rota, p. Patříčny, p. Hanuš a jiní. Jsou to pro mne krásné vzpomínky.

Nemá mi již být 72 let. Na mé narozeniny to píší. Mohla bych toho napsat více, ale bojím se, že jestli to bude někdo číst, že v tom najde mnoho pravopisných

chyb a i s tím stylizováním to bude nepěkné. Vyšla jsem jen školu obecnou. Píši to, jak si myslím. Lidově. Nehledala jsem žádná vybraná slova. Proto již končím...

☆

Následuje seznam ochotníků, se kterými paní Marie Kubů vystupovala. Pro nedostatek místa vyjímáme jen ty, o kterých nebyla řeč v textu:

J. Vogel ml., L. Sedmidubský, Fr. Brouček, J. Ždánský, Ant. Srb, J. Boudyš ml., Jan Linka, V. Hejn, L. Mach, J. Duchoň, Jančík a jiní.

M. Špálová, I. Broučková, pí Pištorová, M. Suchánková, V. Marková, M. Hörtlíková, J. Javůrková, M. Syřišťová a jiné.

Pomístní jména v Oseku

Jdeme-li po silnici od Sobotky k Oseku, přicházíme nejprve do míst, kde byly vlevo pozemky vynikající bonity (dnes zastavěné halou „ISOLU“). Říkalo se tu „**Ve štěpnicí**“. Před 50 lety tu stávaly tři staré jabloně a osamělí chodci asi měli rádi tento opuštěný prostor za sebou, poněvadž tu byla možnost nečekaných přepadů. Ohlédneme-li se na druhou stranu a sledujeme-li směr potoka, jsme v místech řečených „**Za kostelem**“. Potok vtéká do úzké průrvy zvané „**Ve strži**“. Poněkud výše, u dnešní drůbežárny JZD Osek, se říká „**Na stráni**“ a tento svah přechází do prostoru „**V olšičkách**“. To jsme se již octli blízko statku č. 5 u Macounů, zvaných „Podhrázských“. Ve štítě vidíme nápis „**Pod hrází**“, dokumentující někdejší existenci rybníka, což ještě dokazuje název „**Ve mlýnku**“, který tu stával a byl poháněn vodou. Za Macounovým statkem, stojícím na konci Oseka, stoupáme silně zarostlým úvozem vlevo a dostaneme se do míst zvaných „**Na horkách**“. Silnice k Vesci dělí je na část oseckou a soboteckou; tato pole jsou bonitou nejlepší v obci. Stoupáme až ke krásné vyhlídce poblíž Vesce, kde je na rozdíl od kopcovitých „**Horek**“ menší část pozemků rovinatých, proto jméno „**Na rovinách**“. Shlížíme-li z tohoto nejvyššího bodu, vidíme pod sebou srázné svahy, riskantní pro strojovou práci, příznačně zvané „**V lámaninách**“ (též „**V lominách**“). Vpravo stojí osamělé stavení p. Linky, na mapě Libušin, pozemky se zde zvu „**U Betléma**“ a pro svoji barvu „**V černavách**“, jsou těžké na práci. Dostáváme se dále po tzv. „**Hradské cestě**“ (pojmenované podle toho, že vede k hradu Kosti) na střehomskou silnici, vrátíme se vlevo na křižovatku státní silnice se silnicí ke Střehomi a stojíme „**Na oběšance**“, jak je tento rohový výběžek nazýván. Dříve se tu nacházelo při orání množství lebek. Naproti tomuto místu je most, který, ač unesl již značně nákladů, je nevalně hodnocen lidovým pojmenováním „**U kočičího mostku**“. Uhneme-li padesát metrů dále ze státní silnice vpravo, jdeme úvozem k Oštovicům. Místa tu jsou zvána „**Na piskách**“, jistě podle půdy, a přecházejí s kopce do míst, kde se říká „**U Buškova**“, jistě podle názvu někdejšího majitele oštovicického mlýna. Název polí odtud k silnici „**V lipinách**“ snad pochází od typického porostu. To jsme se již octili u rybníka „**Šlejterny**“. Nejvyšší bod je běžně nazýván „**Na chocholce**“, blíže k vodě se říká „**U rybníka**“, „**U dubu**“ a přes silnici „**U náhonu**“. Pokračujeme podle náhonu a přijdeme do prostoru zvaného „**V borovi**“ (nebo „**U borovi**“), jistě podle někdejšího lesa. Úvoz vpravo nebo rovně nás dovede k dolnobousovským

stavením, my ale půjdeme vlevo podle luk a úvozem se dostaneme do míst „**U Matic**“. Ještě dnes jsou tu zbytky prostoru, kde se zakopávaly uhybnulé kusy dobytka, proto název „**Na mrchovlači**“. Díváme se odtud po rozsáhlých oseckých lukách, které budou brzy narušeny stavbou nové silnice. Pole za nimi ke státní silnici mají jméno „**Na borkách**“ (též „**Na borku**“ — užívánější). U silnice stojí od nepaměti skupinka topolů, proto se tu říká „**U topolů**“. Kousek blíže ke Šlejterně je svah zvaný „**Na base**“, výše se říká „**Na obci**“. Uprostřed luk je skupina olší, pozemek se zve „**Na lánu**“. Pozorujeme prořídle skupinky vrb od Oseka podél potoka do luk, na konci se běžně říká „**Ve slepém koutě**“. Několik desítek metrů dále je pramen pitné vody, který dával odedávna osvěžení mnoha lidem pracujícím na poli, místo se zve „**U studánky**“. My jdeme mezitím úvozem po „**Matické cestě**“, ocitáme se v prostorách „**U Lamrových**“, „**Pod hájkem**“ a „**Na hájku**“ a po místech, označených názvem „**Na okrouhliku**“, přicházíme k pozemkům „**U kapličky**“ a „**Na kamenci**“ (tento název jistě hodnotí výstižně bonitu půdy). Vracíme se po silnici k Oseku dolů, procházíme místy nověji pojmenovanými „**U cihelny**“ a „**U Vitaminy**“ (závod na zpracování ovoce, dnes Fruta) a končíme svoji pouť blízko míst, odkud jsme vyšli. Zde se říká „**Na předevsi**“ („**Na předevsi**“). Stojíme za domem p. Zejbrlíka, začátku úvozu se říká „**U šedivek**“. Poněkud výše v kopci „**Na hájku**“ je malý pozemek zvaný „**Klekániště**“, který měl zdarma v užívání osecký hrobník za celoroční zvonění klekání a hran o nedělích, svátcích a večerech před nimi, což bylo před několika lety zrušeno.

Zajímavá jsou i pojmenování jednotlivých částí Oseka. Známe název „**V chaloupkách**“ (vlevo od kostela cestou dolů), hoření část obce se zve „**Na vinohradech**“. U Macounova hostince byla dříve nízká dřevěná přehrádka, která měla zabraňovat, aby drůbež nevnikala na louku. Dodnes se tu říká „**U přelízky**“ a byla dříve po léta místem večerních dostaveníček osecké omladiny.

Je možné, že jsem některé názvy nepodchytil, ač jsem léta v Oseku žil, k jiným názvům se vztahují třeba jiné události a vzpomínky. Budu vděčen za každé doplnění těchto jmen, která mizí s odcházejícími generacemi. Na podobné práci pracoval p. Havlík z Oseka, bohužel nemá ji k dispozici. Děkuji za některé poznatky paní Anně Pažoutové st. z Oseka č. 15 a panu Josefu Jírků z Oseka č. 55. Stanislav Balcar

ROK 1775 VE VYSKŘI

Ve společenských revolucích se vytvářejí zpravidla tři tábory. Jeden tábor je pro revoluci a mnoho dobrého od ní očekává, tábor druhý stejně vášnivě revoluci nenávidí a překotných změn ve společenském řádu si nepřeje, tábor třetí je neutrální. Stojí opodál a čeká, jak zápas mezi rivaly dopadne. Od revoluce neočekává žádných výhod a domnívá se proto, že nemůže nic získat ani ztratit.

Ve Vyskři máme vzpomínky ze selských bouří v roce 1775. Tehdy v lednu a v únoru začalo to mezi horaly ve Rtni vřít a v březnu se daly masy rebelantů několika proudy na pochod. Jeden proud směřoval na Semily a Jičín. Vedl jej náhodský správce Antonín Červinka,

kteří jistě neměl proč rebelovat. Cestou si vzbouřenci počínali velmi nevázaně. Nutili obyvatelstvo, aby se k nim přidávalo, aspoň z každého domu aby se přidala jeden muž.

Kde tuto podmínku splnit odmítli, se zlou se potázali. Rebelanti jim vytloukli okna, rozbili nábytek a dům vyplenili. Někdý také ještě domácí lid zmlátili.

24. března se přivalil proud těchto vzbouřenců do Libuně. Tamního faráře přinutili ke vzdání se desátku. Potom táhli do Rovenska pod Troskami a obyvatele přinutili, aby s nimi táhli na Hrubou Skálu. Na Skále žádali hejtmana o vydání císařského patentu. Marně se jim hejtman a úředníci zapřísahali, že o takovém patentu

nic nevědí. Nevěřili jim, zbili je a museli písemně slíbit, že své poddané nebudou už volat na robotu. Na zámku všechno vyjedli, purkrabské spisy a knihy spálili. Z Hrubé Skály vydali se potom na pochod ke Kostí přes Vyskeř.

Rychtářem ve Vyskři byl tehdy Vojtěch (Adalbert) Šorejs, majitel gruntu čp. 1. Byl to člověk na onu dobu velmi šetlivý, inteligentní, rázný, poctivý a spravedlivý. Za jeho rychtářování bylo v roce 1770 provedeno ve Vyskři sčítání lidu (konskripce) a bylo mu svěřeno vedení zádušních účtů — odváděl ročně 17 zlatých. V roce 1771 provedl ve Vyskři číslování domů. Rychtářil do roku 1781.

Proud vzbouřených nevolníků táhl od Hrubé Skály na Vyskeř po hradské cestě přes Drahoňovice. Hledali nejprve rychtáře. Jak to s ním dopadlo, ukazuje citát z „Knihy pamětní richty viskeřský“, strana 9:

„Za jeho rychtářování selské pozdvižení a vzbouření povstalo, kteréžto také jemu škodu způsobilo. Neboť když to nevázané lajsko na Viskeř se přihrnulo a vpád do jeho příbytku učinilo, jej za průvodčího nezbedně žádalo. On strachem před nimi, a aby svým životem se uchránil, uprchl a se ustránil. Tato litá sběř v jeho příbytku pak nemilosrdně hospodařila. Zámky zuráženy, dvěře vypáčeny, komory zotvřány, sudy suchým ovocem naplněné s pavlače přes římsy na dvůr, kde nesčíslné množství lůzy bylo shromážděno, vysejpany.“

Kronikář nezaznamenal — a to by jistě byl učinil — ani jeden případ, že by se k vzbouřencům přidal některý místní občan. Nebyl pravděpodobně splněn ani příkaz, aby se z každého domu k rebelantům přidal aspoň jeden muž. Vyskeřané zůstali v revoltě proti vrchnosti neutrální a se vzbouřenci nesympatizovali. Svého rychtáře sice tenkrát také nebránili proti velké přesile rozvášněného davu, lze to však odůvodnit pudem sebezáchovy.

Dr. Karel Samšíňák

O lesních mravencích, zvláště o jednom druhu

Vyjdeme-li si procházkou přes Bořenova a Kopaninu do Mladějova, zarazí nás v malém lesíku pod Hůrkou neobyčejné množství lesních mravenců. Všude po cestách i v lese jich proudí nepřehledné zástupy a z cesty vidíme řadu typických kupovitých mravenišť. Mnohem více je jich skryto v porostu dále od cesty. To místo je obsazeno velmi zajímavým, ale teprve před krátkým časem objeveným druhem mravence.

To, čemu se u nás říká lesní mravenci, není nijak jednotná skupina, i když v podstatě jde o druhy navzájem si velmi podobné. Jsou to větší mravenci s cihlově červenou hrudí a právě tak zbarvenými většími či menšími skvrnami na hlavě. Nejběžnějším druhem byl tu vlastní mravenec *Formica rufa* L., který žije ve známých kupovitých mraveništích a který byl do nedávna pokládán za pevný druh. Několika drobným odchylkám, které u něho byly známy, se nepřikládalo mnoho významu. Teprve K. Gösswald, který se začal zabývat praktickým významem mravenců pro zdravotní stav lesa, si všiml toho, že uvnitř starého druhu *Formica rufa* L. existuje vlastně několik dobře ohraničených skupin, které se vyznačují především odchylnou bionomií, zvláště způsobem stavby svých hnízd. Z nich nejvýznamnější je menší lesní mravenec, který je dnes pokládán za samostatný druh — *Formica polyctena* Foerst. Dělnice tohoto druhu jsou poněkud menší, mají hrud holou nebo jen s několika málo štětinkami. Při rojení zůstává část samiček ve starém hnízdě (sama kopulace probíhá někdy přímo na povrchu hnízda, jak bylo pozorováno i na nalezišti pod Hůrkou — 10. 5. 1968), nebo jsou některé samičky přijaty po svatebním letu do starých hnízd. To má za následek rychlý růst mravenišť a zakládání stále nových hnízd v blízkosti starších a to je také příčina jevu, popsaného na začátku tohoto článku, který přináší první konkrétní údaj o výskytu tohoto mravence na území našeho státu.

Pro les má náš mravenec nesmírný význam, protože místo, kde se objeví, je chráněno před výskytem běžných lesních škůdců a to přirozenou cestou bez nebezpečného průzkování a při tom daleko laciněji a trvaleji, protože kolonie *F. polyctena* se samy množí a udržují. Prof. Gösswald založil na základě svých výzkumů celou školu, jejíž poznatky se rozšířily rychle po celé Evropě, a lesní mravenci, jmenovitě právě *F. polyctena*, jsou uměle roz-

Z Vyskeře táhli sedláci přes osadu Poddoubí ke Kostí. Tam na ně čekali již mušketýři a ti několik odbojníků pozatýkali a odvedli do Mladé Boleslavi do vězení. V kraji bylo vyhlášeno stanné právo.

Jiný proud, táhnoucí od Železného Brodu přes Malou Skálu a Hrubý Rohozec k Turnovu, byl od Turnovanů před městem poražen a zahnán k Českému Dubu.

To došla také zpráva, že hlavní proud vzbouřenců utrpěl 15. března 1775 těžkou porážku u Chlumce.

Valdštyňové přesídlili dočasně z Hrubé Skály do Kláštera Hradiště při Mnichovu Hradišti.

Sedláci přestali zčásti nebo úplně plnit své robotní závazky; do této akce se zapojili také sedláci ve Vyskři. Proto byli z každé obce povoláni do Kláštera Hradiště, do vrchnostenské kanceláře, dva sedláci a dva chalupníci na přesvědčovací pohovor. S pozvanými sedláky a chalupníky přicházely však také skupiny sedláků nepozvaných, ozbrojených. Ti se stavěli odbojně proti všem domluvám vrchnosti, docházelo k sročením lidu, vůdcové rebelů byli zase zatýkáni a odvedeni do Mladé Boleslavi. Vyskeřané se těchto rebelů a násilností proti vrchnosti neúčastnili, odboj prováděli pasívně tím, že přestali docházet na robotu.

Dopisem z 26. července 1775 požádal Emanuel Filibert hrabě z Valdštejna generála Wurmsera, utábořeného v Doubravici pod Hrubou Skálou, aby mu dal k dispozici husary k zajištění žňové roboty. Generál odmítl a své zamítavé stanovisko odůvodnil potřebou vojska na udržování veřejného klidu a pořádku, nikoliv roboty.

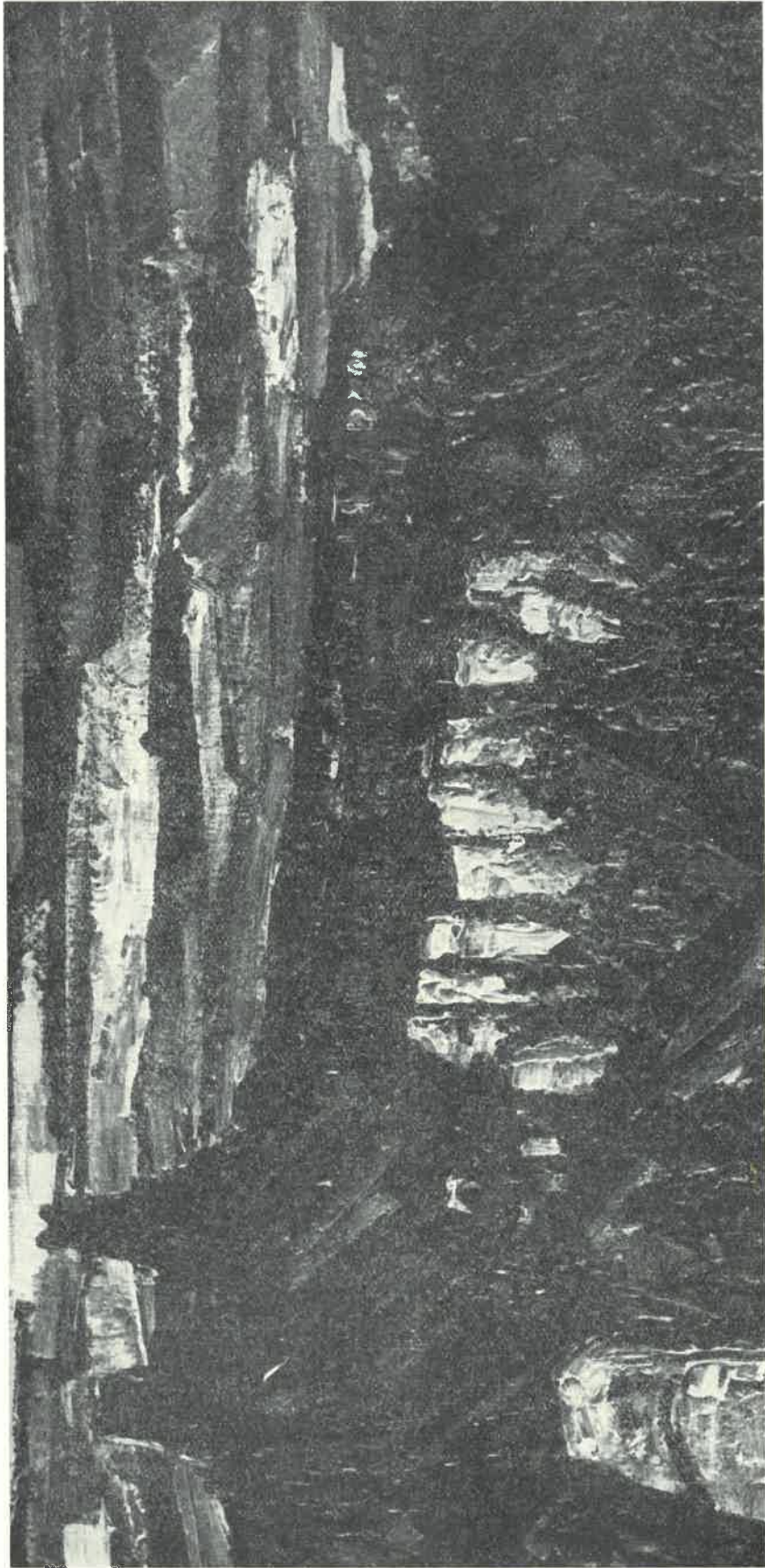
P r a m e n y — Just. Prášek: „Dějiny města Turnova“, str. 288, „Kniha pamětní richty viskeřský“, str. 8 a 9, Oldřich Janeček: „Povstání nevolníků v českých zemích v roce 1775“, str. 83.

Josef Vašků, kronikář, Vyskeř

širování. Tento druh je totiž přímo předurčen k transportu na nová stanoviště, protože v jeho koloniích se vyskytuje větší množství samic, jejichž přítomnost je k zdárnému chodu mravenišť nezbytně nutná.

V poslední době se o lesní mravence zajímají i včelaři. Také u nás se již objevilo několik zpráv o tomto tématě v odborném včelařském tisku. Je to v souvislosti s medovicí, vylučovanou mšicemi čeledi *Lachnidae* (Medovnice), které lesní mravenci chovají a ošetřují. Škody působené mšicemi této čeledě jsou v podstatě zanedbatelné. V sousedním Německu se v současné době rozvíjí široká, vědecky podložená akce pro navedení včel na tuto medovicí, s níž mají němečtí včelaři velmi dobré zkušenosti, a tmavý lesní med je tam velmi ceněn a vyhledáván i pro vývoz. Toto jeho vysoké oceňování není náhodné. Rozbory dokázaly, že má mnohem větší hodnotu než u nás oblíbený světlý med bylínkový. Sami včelaři podnikají kroky pro umělé rozšiřování *Formica polyctena*.

U nás jsme vyhlásili zákonnou ochranu lesních mravenců, zatím jen více méně symbolicky. Jednak proto, že hlavní zásady této ochrany nejsou stále ještě dostatečně propagovány, jednak proto, že sama myšlenka ochrany přírody trpí stálými útoky některých málo prozíravých hospodářských činitelů, kteří v ní vidí zbytečnou překážku svých okamžitých nápadů a plánů. Sotva se dnes ještě najdou lidé, kteří by vyráběli z mravenců mazání na revma nebo podkuřovali stavební materiál mravenišť, aby dosáhli o jarmarku prodejních úspěchů, jak bývalo na Sobotecku zvykem, zato se stále vyskytují jednotlivci, kteří rozrušují mravenčí stavby, jen aby se pokochali zmatkem, který tím vyvolají. Zákonná opatření dávají dnes státním orgánům pravomoc k postihu takových jednotlivců. Ale mnohem větší váhu by tu měla výchova morální. Podařilo-li se totiž během jedné generace přesvědčit lidi, že není třeba kopat do hub, které neznají, podaří se jistě vštípit jim i to, že pobyt v přírodě se musí řídit určitými pravidly, která je nutno zachovávat. Tento mírný a pozvolný postup bude však bez úspěchu, jestliže si především vychovatelé (a tím nejsou méně jen učitelé) neuvědomí, že uzákoněná ochrana přírody není kaprice několika jednotlivců, ale že jde o důležitý soubor předpisů, které ovlivňují do budoucna samy základy našeho hospodářství.

Akad. malíř Jan Špála: Trosky nad skalami

Zapomenutý sobotecký lékař MUDr. Otakar Klumpar

(1860—1915)

Když sobotecký okresní výbor vypsal dne 4. června 1886 konkurs na místo okresního lékaře s ročním služným 600 zl. a paušálem na cesty k chudým nemocným 100 zl. r. m. prozatímně na jeden rok, netušili Sobotečtí, že jejich novým okresním lékařem bude mladý, šestadvacetiletý lékař MUDr. Otakar Klumpar, syn ředitele královéhradeckého gymnasia Jana Květoslava Klumpara. Koncem července 1886 si dr. Klumpar podal okresnímu zastupitelstvu v Sobotce žádost doplněnou doporučením prof. dr. Františka Groha, ředitele c. k. babické školy a ředitele moravských zemských ústavů v Olomouci, kde Klumpar působil jako asistent a odkud do Sobotky přišel.

Okresní zastupitelstvo na své schůzi dne 17. září 1886 jednomyslně 14 hlasy zvolilo dr. Klumpara okresním lékařem v Sobotce. 5. října téhož roku začal tu působit. Bylo to vlastně Klumparovo první místo samostatného praktického lékaře. Okresní výbor v Sobotce pak dal v tiskárně Ladislava Sehnala v Jičíně vytisknout o nastoupení dr. Klumpara vyhlášku, která byla doručena do všech obcí soboteckého obvodu.

Počátkem listopadu 1886 MUDr. O. Klumpar složil do rukou okresního starosty Gustava L. Pabstmannova slib, „že chce povinnosti své co lékař okresní bedlivě a přesně vykonávat“. Práce bylo dost, obvod veliký a dr. Klumpar léčil ochotně, bez únavy. Byl opravdovým dobrodincem chudiny a lidí hospodářsky slabších. Brzy se vyskytly hlasy, že jeden lékař na celý okres nestačí, ozvaly se návrhy, že by měli být lékaři dva, z nichž jeden by měl sídlit v Sobotce a druhý v Dolním Bousově. Proto okresní zastupitelstvo do té doby, než byla řádně upravena záležitost okresního zdravotnictví, rozhodlo 30. prosince 1887 místo okresního lékaře v Sobotce definitivně neobsazovat a provizorium prodloužit o další dvě léta. Klumpar se však po několika měsících rozhodl odejít ze Sobotky do rodného Hradce Králové. Už za soboteckého pobytu pojilo ho úzké přátelství s místním notářem Dr. Scheinerem, které pokračovalo i později. I přes své poměrně krátké působení zanechal Klumpar

v myslích svých soboteckých přátel milé vzpomínky. Píše o něm Ladislav Novák v knize Pásmo vzpomínek (II. vydání 1947, str. 229) jako o předním herci sobotecké ochotnické scény, který velmi srdečně hrával staré taťky. Autor vzpomíná i na soboteckou národní slavnost v roce 1888, při které „mezi tak řečenými atrakcemi bylo i padesátileté miminko, zabalené do obrovské peřinky, ovinuté povijanem několik metrů dlouhým, které jedním dechem prázdnilo půllitry pizeňského, jež mu dobrodinci podávali. Toto záračné nemluvně představoval populární lékař dr. Klumpar“ (str. 232).

MUDr. O. Klumpar byl průbojníkem pokrokových myšlenek, bojovníkem za právo a spravedlnost. Po odchodu ze Sobotky působil v Hradci Králové jako městský lékař a zdravotní dozorce a později jako primář okresní nemocnice. Jako veřejný pracovník stál všude tam, kde se rozhodovalo o hospodářském a kulturním povznesení Hradce Králové a hradeckého okresu. Jako lékař obětavě a nezištně sloužil svým pacientům. Již tehdy veřejně propagoval sport i pro ženy a tělesnou výchovu vůbec. Usiloval o zvelebení zdravotnictví, o řádnou sociální péči i o rozšíření dopravní sítě. Byl členem, zakladatelem a organizátorem řady hradeckých kulturních, hospodářských a vzdělávacích spolků [např. ochotnického spolku Klicpera, Sokola, kuratoria muzea, Pokrokového klubu, čítárny Palackého]. Zasloužil se i o východočeskou účast a slavné „dožínky“ na pražské národopisné výstavě v r. 1895. Zemřel v Hradci Králové r. 1915.

Když jsem se probíral zašloutými spisy z fondu okresního zastupitelstva v Sobotce, jež mi ke studiu laskavě poskytl kolega Karol Bílek (jemuž touto cestou děkuji i za některé informace, jichž jsem v článku použil), našel jsem i tento dík, který dr. Klumparovi vzdal okresní výbor v Sobotce, když 14. září 1888 rezignoval na své místo. V poděkování se píše: „...co obzvláště dovedný, přičinlivý a svědomitý lékař se osvědčil, všeobecné důvěry a obliby u obecenstva si získal a vůbec v každém ohledu místo své co lékař při zdejších zastupitelstvu okresním ku všeobecné spokojenosti zastával“.

Záračný motocykl

Václav Cettl

V roce 1930 jsem si koupil u nás v Turnově u strojíka Slámy za 3200 Kč novinku dne — první sériově vyráběné kolo s pomocným motorkem, dědečka to dnešních Pionýrů. Motorka neměla žádné rychlosti, uváděla se do pohybu pomocí pedálů, když nastartovala, přidával se jenom plyn a už to fičelo. Pérování skoro žádné, pneumatiky jako u velocipedu. Jízda po silnicích, které ještě nebyly asfaltované, působila utrpení, ale slast, že to samo jede, všechno vynahrazovala. Asi měsíc jsem brázdil Český ráj na bujném oři, dívaje se pohrdlivě na zaprášené pěšáky. Ale moje radost neměla dlouhého trvání; po čase začala motorka vyvádět jako jankovitá kobyla. Když si usmyslila, že nepůjde, nedala si říci po dobrém ani po zlém. Slibovat nebo vyhrožovat nebylo nic platné. Vyhledával jsem proto horské hřebeny a sedla, odkud jsem se pouštěl do údolí samospádem, jen aby ta potvora chytla. Někdy ani to nepomohlo a já musel šlapat pedály nebo tlačit, což vyvolávalo mnoho veselí. Lidé se bavili na můj účet a dávali mi pochybné rady, kluci mi nabízeli zápalky nebo kladiva, za zády se mi ozývalo praskání bičem. Musel jsem se hodně snažit, abych nevybuchl dříve než motor.

Chtěl jsem se toho trapiče zbavit za každou cenu, hledal jsem kupce, ale nikdo neměl chuť se mořit. Zanevřel jsem tedy na motorismus, vrátil jsem se k cyklistice a janka jsem zavřel do chlivka.

Několikrát v roce se u nás konal jarmark, velká to událost tehdejší doby, dostaveníčko kupců i prodávajících. Ani já jsem nikdy na našem „veletrhu“ nechyběl. A právě tam jsem se jednou setkal s obchodníkem s dobytím panem Semeckým z Horního Bousova. Řeč se po chvíli stočila z věcí obchodních na poměry rodinné. Dozvěděl jsem se, že jeho synek prodělal v útlém mládí

obrunu a má ochrnuté nohy. Do školy i ze školy ho museli vozit na bryčce, léčení nikam nevedlo. Hoch ale prý touží po pohybu a proto stále prosí o nějakou lehkou motorku. Zbystřil jsem pozornost, hned jsem mu svůj stroj nabídl a obchod byl uzavřen. Bylo dohodnuto, že druhý den si motorku odveze jeho starší syn. Doma jsem svolal všechny mechaniky a kutily ze sousedství, abychom provedli velkou generální opravu. Čistili a nahřívávali jsme svíčku, kontakty, odstraňovali deformace, stroj nabýskali a připravili ke startu. Měl jsem tehdy špatnou noc, samé divoké sny, nemohl jsem se rána dočkat. Za svítání se dostavil toužebně očekávaný jezdec a já trnul, jak to dopadne. Motorka byla přivlečena, klukovi se moc líbila. Zasněžil jsem ho do tajů mechanismu, dal jsem mu ještě další pokyny a čekal jsem. Kluk nasedl do sedla, vši silou zalehl do pedálů a šlapal na stojánku až byl rudý. Po chvíli velkého úsilí se ozvalo několik nesmělých explozí a potom již motor zaburácel na plné obrátky. Kámen mi spadl ze srdce, bylo vyhráno. Následovalo již jen přání šťastné cesty a jezdec zmizel za rohem ulice.

Minul týden, druhý i třetí a já stále trnul hrůzou, kdy se přiřítí kupec mého pekelného stroje. Nenápadně jsem oťukával terén, dělal průzkum a vyptával se v okolních vesnicích, ale nic konkrétního jsem se nedozvěděl.

Pak přišel čas příštího jarmarku. Opatrně jako jestřáb jsem kroužil kolem, rozhlížeje se na všechny strany. Najednou jsem spatřil pana Semeckého, který mává pádnou sukovicí a volá na mne. Hledal jsem rychle ochranu před blížícím se nebezpečím a schoval jsem se za velkou bernsko-hanáckou dojnicí. Marně. Blížil se nezadržitelně, stále mávaje holí. Teprve blízká jsem

s ulehčením viděl, že jeho obličej je mírumilovný a radostný. Moje překvapení bylo ještě větší, když mi začal tisknout ruku a děkovat. Konečně jsem se zmohl na otázku, co dělá motorka, jak chodí. Jeho odpověď zněla: „Kamaráde, motorka nechodí, ale kluk běhá jako vítr!“

František Staška

V NOUZI POZNÁŠ PŘÍTELE

Loňskou dovolenou jsme prožili v Jugoslávii. V úterý 20. srpna jsme vyjeli z kampu Drvenik (na poloviční cestě z Dubrovníku do Splitu), kde jsme strávili čtrnáct krásných dnů. V plánu jsme měli dojet asi 100 km před Rijeku, středu ještě strávít u moře a ve čtvrtek vyrazit k maďarským hranicím a dále domů, abychom stihli sobotní sjezd rodáků v Sobotce.

Cestou jsme si prohlédli Split, provedli poslední nákupy a pokračovali směrem na Šibenik—Zadar—Karlobag. To bylo již odpoledne a začali jsme se ohlížet po tábořišti. Ale od Zadaru ke Karlobagu je velmi málo vhodných míst, je to poměrně pustá krajina, řídce obydlená, pouze kamení a kamení. Po návštěvě několika kempingových tábořišť jsme dojeli asi 4 km před městečko Senj. Zbyněk, jedoucí první, zahlul náhle prudce z dálnice, podjel pod ni a vjel do malého kampu, který, jak jsme později zjistili, se jmenuje Ujća. Podnikavá majitelka pozemku využila krásné, malebné zátoky (ve které Němci ve válce vybudovali malý betonový domek jako úkryt pro jejich pobřežní plavidla před partyzány a sponejckými letadly a plavidly) ke zřízení autokampingového tábořiště asi pro 20 aut a stanů.

Při našem příjezdu tam bylo 6 aut se značkou CS, několik Rakušanů, Italové, Jugoslávci a novomanželský pár z Anglie. Utábořili jsme se vedle Angličanů, navečeřeli se, přihlásili se k pobytu a seznámili s krajany z Olomouce, kteří sem jezdí již tři roky. Jak bývá zvykem, poseděli jsme před stany, vyměnili si zkušenosti a zprávy a šli jsme spat.

Ráno asi v půl sedmé přiběhl k našemu stanu jeden z Rakušanů a ptal se, umíme-li někdo německy. Potom nám rozčileně oznámil, že Rusové obsazují Československo. Ať si jdeme do jeho auta poslechnout zprávy rakouského rozhlasu. Cestou k jeho mikrobusu (Volkswagenbussu) jsem volal na ostatní krajany, aby šli poslouchat. Seběhlí jsme se kolem auta a zdrcení, se slzami v očích jsme naslouchali tragickým zvěstem. Po ukončení rakouských zpráv jsem požádal majitele auta, aby nám vyladil Prahu nebo jinou československou stanici. Po chvíli hledání se mu to podařilo a tak jsme dostali spojení s vlastí, kde se odehrávaly ony otřesné události. V přestávkách poslechu jsme tlumočili Rakušanům i Angličanům, co se stalo, vysvětlovali důvody a pozadí toho všeho. Od počátku dovolené jsme viděli nesmírný zájem příslušníků všech národů, s nimiž jsme se v kempěch sešli, o události v Československu. Jména Dubček, Svoboda, Smrkovský byla velmi populární již před 21. srpnem. Asi deset dní předtím jsme dostali od rukou německé noviny s dlouhým, fotografiemi doprovázeným článkem o Dubčekovi. Článek velmi obsažný a objektivní. A teď znovu jsme slyšeli z úst našich sousedů slova uznání a sympatií.

Asi v 11.30 přišli Bloudkovi (starousedlíci z Olomouce) se zprávou rozhlasové stanice Zagreb, že budou vydány noviny v češtině a během poledne budou k dostání ve všech střediscích na pobřeží. Naše velvyslanectví vyzývá všechny československé turisty, aby zůstali tam, kde právě jsou, a nesnažili se dostat k hranicím, které jsou uzavřeny. Aby vyčkali dalších pokynů, které bude rozhlasová stanice Zagreb pravidelně vysílat. Příští hlášení bude v 17.30 hodin...

Vypravil jsem se s Pavlem Bloudkem jeho motorovou lodí do města Senj pro zprávy. Zakotvili jsme u mola a šli shánět zmíněné české noviny. Ty jsme nedostali — teprve v pátek jsme zjistili, že to nebyly české noviny, ale odpolední vydání jugoslávských novin, ve kterých bylo česky psané upozornění našeho velvyslanectví. Zato jsem pozoroval místní milicionáře (naše SNB), jak zastavují auta se značkou CS a žádají cestující, aby zůstali v přímořských oblastech, kde je možnost ubytování a stravování. Že jugoslávská vláda a lid nás pokládají za své hosty až do vyřešení situace v Československu. Byli jsme hluboce dojatai postojem všech Jugoslávčů

Vysvětlení bylo jednoduché. Synek si stálým rozšlapáváním vytrénoval nohy tak, že se úplně uzdravil. — Taková vdálost si žádá důstojnou oslavu, a proto jsme si zašli do pivovarské pivnice „V kufru“, kde jsem tehdy tu rundu platil já.

— od presidenta Tita do posledního občana. Po tom všem, co prožili v padesátých letech, kdy sami byli terčem nevybíravých útoků (bohužel i z naší strany), nezatrpkli k lidu naší země a z toho ne právě největšího „koláče“, který mají, nám nabízelí nezištně rovný díl. V rozmluvě s mladým sympatickým milicionářem jsem položil otázku, můžeme-li nějakou prací vrátit aspoň část nákladů věnovaných na naše „pohoštění“. Poklepal mi na rameno, ukázal na moře a řekl asi toto: „Jste na dovolené, tak se o nic nestarejte a užívejte jí. Až nebudete mít co jíst, přihlaste se v místní cestovní kanceláři — tam dostanete stravu a ubytování.“

Když jsme se vrátili do kampu, přijížděli tam právě dva milicionáři a informovali o situaci a nabídce jugoslávské vlády.

Zbytek dne jsme ztrávili střídavě ve Volkswagenu u radia nebo na okolních skalách, kde jsme se snažili na náš tranzistorový přijímač chytit nějaké zprávy z domova a ze světa, hlavně o reakci OSN a velmocí na hrubé porušení národní suverenity svobodného státu.

Večer jsme seděli opět před stanem, poslouchali a rokovali o tragédii národa (večer jsme chytily Prahu i na našem tranzistoru). Kolem aut se pohyboval nějaký vysoký chlapík a zdálo se, že naslouchá. Po nějaké chvíli jsem za ním šel a ptal se ho česky, hledá-li někoho. Odpověděl anglicky, že shání nocleh. Přivedl jsem ho mezi nás. Lámanou angličtinou, pomáhaje si německy, jsem se mu snažil vysvětlit situaci. Jirka mu pohotově chytit na tranzistor anglickou stanici, kde náhodou právě vysílali zprávy. Cizinec se později představil jako profesor matematiky v koleji v nějakém městě v USA (jméno jsem zapomněl). Říkal, že se na dovolenou v jihovýchodní Evropě naučil rusky. Je paradoxní, že jsem poprvé slyšel svého syna mluvit rusky v Jugoslávii s profesorem z USA. Při předcházejících cestách v Rumunsku, Maďarsku a Bulharsku mu ruština nebyla nic platná.

Když jsme šli později spat, zažil jsem s profesorem komickou příhodu: Předvedl jsem mu malou jeskyni, kde by se mohl vyspat. Pohlédl ke stropu a prohlásil, že by mohlo padat kamení a že se vyspí na pláži pod malou hrázkou. Ustlal si na kamení — vlastně rozbil spací pytel, svlékl se a lehl si do něj. Chvilí jsem si ještě povídali. Ptal jsem se ho, je-li tu autostopem. Odpověděl, že je tu s kamarádem s vozem a ukázal na skály nad sebou, kudy vedla dálnice. Poněvadž na nebi právě nad silnicí, kam ukazoval, bylo souhvězdí velkého vozu, považoval jsem to za dobrý vtíp. Ale on mne z toho vyvedl, když řekl, že kamarád má ve voze dvěvce a on nechce dělat třetího. Po chvíli přišla majitelka kampu a požádala mne, abych mu tlumočil, že si má vzít „pasuše“ (doklady) a jít s ní do „kuče“ dát se zapsat. On nemohl pochopit proč. Vysvětloval jsem mu, že je to formalita běžná ve všech socialistických zemích. On říkal, že se tedy sebere a půjde nocovat mimo tábořiště. Paní majitelka si to špatně vyložila, domnívaje se, že nemá peníze a prohlásila, že tu klidně může nocovat zdarma, že od něho peníze nechce, když nemá ani stan a spí na zemi, ale musí se dát zapsat pro její klid, že milice chodí často na kontrolu do soukromých kampů, nejsou-li tu „černí“ obyvatelé, aby stát nepřišel o svůj podíl. Když jsem profesorovi řekl, že mu odpouští placení, dal se do hrozného smíchu, vylezl z pytle, vzal si chlebník a šel s námi do „kuče“. Tam vyhrabal z chlebníku kupu slovníků, průvodců a knih. Naposledy našel potřebné doklady, které za stálého smíchu a kroucení hlavou dal paní Ivance. Nemohl pochopit, že někde je důležitější evidence než peníze.

☆

Druhý den, právě tak jako první, byl naplněn poslechem rozhlasu. Poněvadž docházely zásoby, které byly plánovány do soboty, jelo se nakupovat. Při nákupu jsme konstatovali, že za 60 dinárů se koupily potraviny

pro rodinu maximálně na 2—3 dny. Při stavu našich financí (v dinárech) to bylo zjištění katastrofální. Dospěli jsme k názoru, že pátkem počínaje budeme nuceni využít nabízeného pohostinství místní cestovní kanceláře a stravovat se v hotelu v Senji.

Mezitím nás opustil americký profesor. Ráno za ním přišel kamarád s děvčetem. Ten dovedl bezvadně německy a tak jsme mohli doplnit informace dané jeho kolegovi a korigovat nesrovnalosti a zmatky vzniklé nedostatečnou znalostí angličtiny a ruštiny. Ještě před odchodem se podrobil operaci bodlin mořského ježka, které si při koupání vrazil do nohy (je to velmi nepříjemná záležitost, neboť tyto bodliny se velmi často sbírají). První zákrok provedl Zbyněk a byl vystřídán odborníkem, lékařem z Hlohovce, který bydlel v Senji a denně dojížděl do naší zátoky za koupáním. Američan byl velmi spokojen (aby ne, operaci asistovala lékařova žena, také lékařka a dva lékaři, takže odborné provedení bylo zaručeno). Když jsme se loučili, nabízel nám finanční výpomoc v dolarech. Jeho upřímně míněnou nabídku jsme s díky odmítli. Je to sice milá pozornost, ale z našeho stanoviska nikoliv záviděníhodný počet, být v roli chudého přítele, jemuž se nabízejí peníze. (Nebyla to však poslední nabídka finanční pomoci. Ještě několikrát nám byla nabídnuta. Ale ta první dojmá nejvíce).

Majitelka kampu nám oznámila, že od včerejšího dne jsme jejími hosty a bydlíme zdarma.

Zase jsme střídavě seděli v autě a lezli po skalách a „honili vlny“ v éteru. Dole v zátocce se těžko něco dalo chytat vzhledem k vysokým skalám, které nás dělily od vnitrozemí.

Velmi jsme se sblížili se sousedy z Rakouska. Hlavně se třemi z nich: hradlařem z Kremže, řidičem státních autobusů a řidičem od soukromé firmy, jezdícím s kamiony po celé Evropě. Tři lidé, dělníci, dobrosrdeční chlapíci, kteří jsou rádi na světě a chtějí, aby i ostatní lidé žili dobře a svobodně.

Chvilí to trvalo, než jsem si zvykl na jejich dialekt. Názory řidiče autobusů byly naprosto jednoznačné: nezáviděl každý totalitní režim, minulý i současný. Pro nás nejpříjemnější byly názory hradlařovy. Tento asi čtyřicetiletý muž (majitel pro nás přepychového auta značky Ford-Taunus) srovnával hospodářské možnosti i státní zřízení ČSSR a Rakouska. Říkal asi toto: „Rakousko je neutrální země, žije se tam poměrně dobře. Ale poněvadž není obzvláště průmyslově a hospodářsky silné a z velké části je odkázáno na valuty od západních turistů, je závislé na hospodářské stabilitě západních států. Vy, Čechoslováci, jste na tom o to lépe, že socialistické zřízení, jaké jste právě začali uvádět do života, může zabránit hospodářským výkyvům a ochrání lid země před tím čeho se lidé na západě nejvíce bojí: před krizí a nezaměstnaností“.

S podobnou vírou v možnosti naší „polednové cesty k socialismu“ jsme se setkávali již dříve u Rakušanů, západních Němců i Jugoslávců, s nimiž jsme tábořili a diskutovali v Drveniku. Podotýkám, že tito turisté z NSR, Rakouska, Francie, Itálie i Anglie, jezdící na dovolenou do socialistických států, nejsou ani zdaleka kapitalisté. Jsou to převážně dělníci a úředníci, případně drobní živnostníci, kteří díky vysokému kursu svých valut v poměru k valutám států socialistických mají možnost za málo peněz užít krásnou dovolenou. Rakouská měna nemá sice příliš výhodný kurs, ale zato je to sem blízko a levně živobyť.

Abychom se alespoň trochu duševně zrekreovali, brali nás střídavě Honza nebo Pavel na projížďky motorovým člunem kolem pobřeží. Kus cesty se jelo, kus zase plavalo a nebýt myšlenek na domov, bylo by to nádherné ukončení dovolené. Jízda člunem — to byla rozkoš dosud námí nepoznaná, neboť projíždět se kolem pobřeží, prolézat a proplovat zátoky, prohlížet přitom pomocí brýlí mořské dno, jeho živočichy a rostliny, to je prostě krása.

Ovšem každý návrat do tábora nás nutil zvykat si na tvrdou skutečnost, že jsme příslušníky národa, do jehož země vstoupila obrovská armáda, že náš návrat domů je přinejmenším nejistý, nemluvě o tom, co bude dále... Nejtěžší nesla naši možno říci „emigraci“ švagrová, která měla doma osmiměsíčního synka. Myslím, že si dovede každý představit pocity matky, která neví, co se děje s jejím dítětem. Naopak nespokojenějším členem naší společnosti byl její druhý syn, čtyřletý Martin, který vzhledem k svému věku nic nechápal, kromě toho, že je tu moře, slunce a volnost pohybu.

Mimo rodiny zmíněných tří Rakušanů byly v kampu ještě další naši jižní sousedé — několik manželských párů ve věku asi 25—30 let. I tito zástupci mladší generace projevili vůči nám značné sympatie. Vedl jsem s nimi dlouhé debaty, ve kterých jsem jim vyprávěl historii našich národů od středověku až po dnešní dobu. Byli to lidé nezatížení předsudky, které je možno předpokládat u starších rakouských generací proti našim národům zato, že jsme pomáhali rozbíjet velkou říši rakousko-uherskou.

Čtvrtek končil stejně jako středa — poslechem rozhlasu a pochmurnými diskusemi o naší nejisté budoucnosti.

V pátek ráno jsem jel do Senji přihlásit se ke stravování. V cestovní kanceláři bylo již několik skupin našich krajanů. Dostali jsme poukázky na obědy a večeře a doporučili nám, abychom se ubytovali v budově školy, že by bylo těžké jezdit třikrát denně na stravu z kampu. Mimo toho nás poslali na milici, abychom si dali prodloužit povolení k pobytu. (Dokončení příště)

LITERÁRNÍ ZE SOBOTECKA

- K výročí narození Fráni Šrámka vyšel v plzeňské Pravdě 18. I. fejeton K. Sedláčka „Putování za Aničkou“, v němž autor pátrá ve Zbirohu po hrdince Stříbrného větru. Další článek o Šrámkově vztahu ke Zbirohu zde vyšel 6. II.
- M. Petříček seznamuje čtenářky Vlasty č. 1/69 s osobností Fráni Šrámka a otiskuje zde jeho povídku Změněná situace. Šrámkovu báseň Prosinec najdeme ve Vesmíru č. 12/68, báseň Semtinská lípa v Neděli č. 2/69 a báseň Kdybych byl pastevcem koní doprovází fejeton o koních v Lidové demokracii 7. I.
- Průboj 14. I. informuje, že jedna ulice v lázních Teplicích byla pojmenována Šrámkovým jménem.
- O výstavě Václava Špály v galerii V. Kramáře v Praze informovaly mj. Rudé právo 8. a 24. I., Listy č. 4/69, Svobodné slovo 15. I., Mladá fronta 4. II.
- O výstavě obrazů našeho krajana Josefa Šimůnka v Praze na Karlově psalo Rudé právo 24. I. a Mladá fronta 12. II.
- Pochodeň 17. I. a 4. II. informovala o životě vyskeřského hudebníka Josefa Nesvadby-Hamáčka.
- V Lidové demokracii vzpomíná 25. I. Josef Knap na hudebního skladatele Emila Axmana, autora skladeb Sobotecký hřbitov a Věčný voják na slova Fráni Šrámka.
- O současné situaci besedovali ing. Jan Sedmidubský v Mladé frontě 17. I. a Ladislav Jirků v Pochodni č. 1/69 a v Předvoji č. 3/69.
- Jaroslav Šimůnek psal v Mladé frontě 11. I. o Větším poetickém slovníku a 28. I. o Skácelových Metličkách; v Rudém právu 15. I. o Halasovi.
- Časopis Im Herzen Europas č. 12/68 se zabývá tvorbou keramičky Marty Taberyové a upozorňuje, že vystavovala i v Sobotce.
- Pochodeň 16. I. upozorňuje na knižní vydání Komédie o hvězdě stejně jako Práce 8. II.
- V Květech č. 3/69 najdeme u článku Poklady české minulosti snímek známé růžicové bronzové spony ze starší doby halštatské, která byla nalezena v Hrdoňovicích-Střelci.
- V Pochodni 25.—26. I. nalezneme fotografii hradu Trošky.
- Problémy ochrany přírody ve Východočeském kraji se zabývá Rudé právo 17. I. a všimá si zvláště písčiny ve Střelci a okolí hradu Kostí.

- V lednových číslech Předvoje najdeme články o Jožovi Zindrovi a K. V. Raisovi, o ustavení Hospodářského družstva, o aktivu kulturních pracovníků v prosinci v Jičíně a o vystoupení Julie Charvátové v jičínské Astře, fotografii z honu na Mladějově a z nehody u Ohařic, drobné zprávy z Libošovic, z OV ČSZ a z činnosti RSSD.
- Reportáž o normalizaci v Mladé Boleslavi přináší Svět práce č. 2/69 a rozhovor o listopadové stávce mladoboleslavských středoškolačů Život mladoboleslavské kultury č. 1/69.
- Domousnický zpravodaj č. 21 z 1. II. 1969 si všimá posledních událostí v obci a pokračuje v článku o pomístních jménech.
- Také Bousovák č. 1/69 je zaměřen na poslední místní události, kromě nich uveřejňuje úvodník a báseň J. Kozáka a článek J. Folprechta o zaniklých řemeslech v Dolním Bousově.
- Život Budovcovy župy č. 2/69 informuje o valném sezení obce Baráčníků v Sobotce a obsahuje také článek o vlastivědném spisovateli Karlu Sellnerovi.
- Koncem minulého roku vyšlo nulté číslo časopisu Svazu klubů mládeže Český ráj, který se jmenuje KLUB. Redakce sídlí v Semilech a časopis má být tribunou mladých z celé oblasti Českého ráje. Zatím je rozmnožovaný, dobře graficky řešený, a nulté číslo přináší kromě jiných zajímavostí i článek dr. Jiřího Šolce z Turnova o geologickém vývoji našeho kraje.
- V Zemědělském kalendáři na rok 1969 najdeme i Šrámkovu báseň Prosinec.
- **Náš krajan František Křelina** vydal v poslední době dvě nové prózy. V Mladé frontě to byla autobiografická novela „Má přítelkyně Dora“ a v Československém spisovateli román z Podještědí „Bábel“. Nedávno vyšly i „Jalovčí stráně“, chystá se lidická skladba „Každý své břímě“ a autor prozrazuje v 6. čísle časopisu Nové knihy, že upravuje pro nová vydání i román „Puklý chrám“ a „Hubená léta“. Tak se po dlouhé nucené přestávce vrací ke svým čtenářům velmi oblíbený spisovatel, jehož díla nám hodně chyběla.
- Koncem roku 1968 vyšla v Odeonu znovu **Babička Boženy Němcové**, doprovázená působivými barevnými ilustracemi Václava Špály, na jejichž vzniku má zásluhu nakladatel Aventina Otakar Štorch-Marien.
- **J. Brukner - J. Filip: Větší poetický slovník** (ČS Praha 1968, 324 stran, 18 Kčs). Užitečná knížka, nezbytná pro všechny, kdo se hlouběji zajímají o poezii. Odkrývá různé způsoby a prostředky běžné v básnické praxi, výklad je doplněn četnými ukázkami básní. Na mnoha místech najdeme verše Fráni Šrámka.
- **Vilém Heckel: Krásy Československa**. (Orbis Praha 1968, 28 str. textu a 164 foto, I. vydání, 70 Kčs). Krásná fotografická publikace, v níž najdeme i celostránkové snímky Kostí, Trosek a Prachovských skal. Škoda, že už nezbylo místo na Humprecht.
- Nedávno vyšel další svazek **Československé vlastivědy**, věnovaný národopisu. Kolektiv autorů ho nazval Lidová kultura. Má 783 stran a kromě jednotlivých statí je připojen i soupis literatury, rejstřík a mnoho fotografií, mapek a vyobrazení. Krásná publikace stojí 80 Kčs.
- K nejlepším našim středním školám patřilo odedávna **mladoboleslavské gymnasium**. Po několika změnách pojmenování se škola vrátila jako jedna z prvních SVVŠ k původnímu názvu a byla vybrána i k experimentu s výběrovým osmiletým gymnasiem. Pod citlivým vedením ředitele Resla obnovuje mladoboleslavské gymnasium i jiné dobré tradice. Chceme se zmínit alespoň o jedné: již třetí rok vydává škola své **výroční zprávy**. Není to jen seznam žactva a kronika událostí ve škole, nýbrž se zde objevují jako ve starých výročních zprávách a programech i vědecké práce profesorů školy. Dobrou úroveň má stát prof. Olgy Hupalovské o mladoboleslavském školství, která vychází na pokračování. Velkou pozornost věnuje autorka i studentské publikaci „Trojlístek k upamatování na poslední rétory v Mladé Boleslavi“ z r. 1851, na jejímž vydání se podíleli Sobotáci Fr. V. Jeřábek a V. J. Černý. Necht v jejich šlépějích jdou i současní sobotečtí studenti mladoboleslavského gymnasia, aby v dalších výročních zprávách se u jejich jmen objevovala hvězdička, označující studium s vyznamenáním.

Jako bezplatnou premií edice Klíč pro rok 1968 vydalo nakladatelství Československý spisovatel knížku **Deset podob lásky**. Je to deset milostných próz moderních českých spisovatelů, jejichž výběr zahajuje Šrámkova povídka „Křehké štěstí“ ze sbírky Bouřky a duhy (původně tvořila součást knihy Osyka).

● **100 let Bořivoje ... v Lomnici n. Pop.** se jmenuje almanach, který vydala ke stému výročí založení tohoto pěveckého sboru a k padesátému výročí vzniku republiky Osvětová beseda v Lomnici n. Pop. Na 140 stranách najdeme více než 20 článků, vztahujících se k historii sboru i k minulosti a současnosti města. Připojeno je mnoho fotografií.

● **Alexander Buchner: Cedule kočovných divadelních společností v Čechách a na Moravě.** (Divadelní ústav a Národní muzeum Praha 1968, 521 str., rozmnoženo). Na podkladě materiálů Národního muzea podává autor soupis plakátů a divadelních oznámení kočovných společností, které jsou důležitým pramenem k divadelnímu dějinám. Ze Sobotky uvádí autor jen jeden plakát, označující provedení cyklu her společnosti Tomáše Kratochvíla v roce 1890. V soboteckých archivních a muzejních sbírkách najdeme podobných plakátů více a z jejich duplikátů budou sbírky Národního muzea doplněny.

● **Zlatá stezka Českého ráje.** Vydala Vzorná městská lidová knihovna Turnov, r. 1969, 32 stran s mapkou a mnoha fotografiemi. Brožura je posledním dílem nedávno zesnulého vlastivědného a turistického pracovníka prof. Ladislava Kadavy a zároveň 10. vlastivědnou publikací, kterou turnovská knihovna vydala v edici „Český ráj“. Je ovšem škoda, že turista, který si brožuru zakoupí, kupuje vlastně zajíce v pytli. Podle názvu publikace bude totiž soudit, že se v ní doví o celé trase tzv. Zlaté stezky Českého ráje, která vychází z Mladé Boleslavi a vede přes Mnichovo Hradiště, Kost, Trosky, Turnov, Železný Brod, Semily a Tábor do Jičína (viz např. J. Dostál: Českým rájem po Zlaté stezce, Praha 1948). Zde si ovšem zařadil trochu turnovský lokálpatriotismus a tak se v brožurě dočteme pouze o trase z Turnova přes Valdštejn a Hrubou Skálu na Trosky. I na připojené mapce Českého ráje je za Zlatou stezku vydáván pouze tento úsek. Škoda, že pro tento závažný nedostatek nemůžeme tentokrát vydavatele pochválit... K. B.

Soutěžní úkol č. 2. Do 30. března napište na adresu redakce, co je na fotografii zobrazeno. Na první soutěžní úkol nám došlo mnoho odpovědí, zvláště od žáků ZŠ v Sobotce. Výsledky prvního kola otiskneme v příštím čísle.

Sobotecká všehochuť

▲ **Výbor TJ Sokol Sobotka** se obrací na všechny sestry a bratry s touto výzvou: Před sto lety — roku 1869 — byla založena naše tělocvičná jednota Sokol v Sobotce. Dík porozumění redakce ZŠS bude červnové číslo časopisu věnováno tomuto významnému jubileu. Žádáme vás proto, abyste do konce března zaslali na adresu redakce ZŠS své vzpomínky na činnost jednoty, údaje o funkcionářích a podobně. Nejlepší vzpomínky budou uveřejněny ve slavnostním čísle a další údaje budou použity ke zpracování článku o práci naší jednoty. Do čísla bychom rádi zařadili i údaje a vzpomínky na ostatní sportovní činnost v Sobotce a proto žádáme i pamětníky všeho soboteckého sportování o zprávy a vzpomínky. Děkujeme za dopisy a těšíme se na shledanou při oslavách, o nichž budete včas informováni. Nazdar!

Výbor TJ Sokol Sobotka

▲ **XIII. Šrámkova Sobotka** bude letos ve dnech 29. června až 5. července a bude mít název: Věrní sobě — hovory o jazyce a národní kultuře. Sobotecký festival poezie a kultury slova vychází jako vždy z rozboru kulturních potřeb a z naléhavých otázek přítomné doby. V dopoledních seminářích budou přednášet představitelé kulturního života, universitní profesori, jazykovědci a spisovatelé. — I letos se již v předvečer 28. června shromáždí mládež na veselé schůzce na hradě Kostí a vystoupí na poetickém odpolední v Sobotce s rozšířeným programem v neděli 29. června. Mnoho účastníků přiláká jistě i tradiční zahájení v neděli 29. června dopoledne, kdy budou také vyhlášeny výsledky VII. ročníku literární soutěže Šrámkovy Sobotky. — Pro večerní pořady, letos zvláště cenné a zajímavé, se chystá na 5. července slavnostní závěr koncertem v soboteckém chrámu na počest těch, kdo stojí v poznané pravdě. — Ačkoliv XIII. Šrámkova Sobotka nebyla ještě oficiálně vyhlášena, již nyní docházejí přihlášky. Pospěšte si i vy a zajistěte si včas ubytování.

▲ **O osudu IX. rodáckého sjezdu**, který se loni v srpnu nemohl konat, ještě není rozhodnuto. Uvažuje se o jeho spojení s oslavami stého výročí založení Sokola v Sobotce.

▲ **Veřejné plenární zasedání MNV v Sobotce** se konalo 30. ledna za minimální účasti poslanců i občanů. Na programu bylo projednání zprávy o hospodaření MNV v roce 1968 a rozpočet na rok 1969. V závěru předal předseda MNV František Hejn uznání za obětavou práci důvěrníci péče o mládež Miloslavě Taucové, farářce církve československé v Sobotce. Uznání jí udělil ONV v Jičíně.

▲ **Ve výroční den narození Fráni Šrámka** 19. ledna se v poledne rozezněly v rozhlase písecké zvony, které doprovázely jeho „Píseckou“. Odpoledne se konalo ve Šrámkově domě v Sobotce tradiční odpoledne, na němž Eva Seemannová a Jiří Hraše přednesli Šrámkovu prózu „Život“ a členové Recitačního studia Šrámkova domu dali zaznít veršům svého básníka.

▲ **Národní umělkyně Jarmila Glazarová** a zasloužilá umělkyně Julie Charvátová navštívily na pozvání ONV Českého svazu žen 27. ledna Jičín. Naplněný sál hotelu Astra vyslechl úryvky z „Roků v kruhu“, kterými paní Charvátová potěšila Sobotecké již v loňském roce.

▲ **Nakladatelství Orbis** vydá v roce 1969 v edici Cesty knihu dr. Václava Šolce „Za tajemstvím Aymarů“, v níž tento sobotecký rodák popisuje svou poslední cestu za jihoamerickými Indiány. Československý spisovatel hodlá vydat v novém vydání Šrámkův Stříbrný vítr.

▲ **V Galerii Vincence Kramáře v Praze-Dejvicích** byly od 9. ledna do 16. února vystaveny obrazy, kresby a grafika národního umělce Václava Špály z let 1911—1923. Úvodní slovo pronesl dr. Čestmír Berka.

▲ **V televizní Rodinné poště** 6. ledna seznámil Eduard Pergner posluchače i s mladou flétnistkou Evou Dolákovou, kterou dobře známe z loňské Šrámkovy Sobotky.

▲ **Prodejna knihy v Sobotce** dosáhla v roce 1968 obrátu cca 200 000 Kčs, což je téměř dvakrát tolik než v předcházejícím roce. Blahopřejeme!

▲ **Do čelných funkcí** nově vzniklého Hospodářského družstva v okrese Jičín, které bylo ustaveno 10. ledna,

byli zvoleni i Jaroslav Kužel z Markvartic, Miroslav Luštický ze Sobotky a František Ort z Oseka.

▲ **JUDr. Marie Havlíková** ze Sobotky byla na brněnském ustavujícím sjezdu zvolena do ÚV Českého svazu žen.

▲ **Severografia v Turnově** dokončuje práce na sborníku Sobotka 1968, který vydává Osvětová beseda v Sobotce. Objednávku na jeho zaslání přijímá ještě redakce ZŠS.

▲ **Na návrh dr. Vladimíra Rudy** začal MNV v Sobotce jednat o zřízení památníku jednomu z prvních stavitelů železnic, soboteckému rodáku ing. J. Schnirchovi. Památníkem by měla být stará lokomotiva (viz obrázek ve sborníku Sobotka 1958), která má ukončit svou životní pouť ve šrotu. Kdyby jednání dobře dopadlo, měla by být instalována v parčíku u nádraží. Nepochybujeme, že by to byla velká atrakce pro sobotecké občany i návštěvníky města.

▲ **Pro televizní vysílání** natáčela 8. února v Sobotce na náměstí několik scén tvůrčí skupina s. Reneltové. Film se bude jmenovat Synáček, v hlavních rolích uvidíme Čestmíra Řandu a malého Hanaše Bora; kromě nich se v záběrech ze Sobotky objeví členové Recitačního studia Šrámkova domu a další děti. A samozřejmě i sobotecké náměstí, kde se z budovy bývalého soudu stala na několik hodin základní devítiletá škola. — V předvečer natáčení zopakovalo Recitační studio Šrámkova domu pro zástupce Čs. televize, Klubu mladých čtenářů a Říše loutek z Prahy i pro další návštěvníky Tři lidové hry, které uvedlo loni před vánocemi. Repríza byla ještě zdařilejší než premiéra; zvláště Nové komedii o Libuši prospělo několik úprav.

▲ **V televizním pořadu** 28. ledna o historii mladoboleslavské automobilky, byla též zmínka o prodeji 13 kol soboteckým cyklistům, což pro počátky malé dílny Laurina a Klementa představovalo velkou zakázku a snad i finanční záchranu podniku. J. H.

▲ **Uzávěrka letošního ročníku literární soutěže Šrámkovy Sobotky** je 15. dubna 1969. Do tohoto termínu musí být všechny soutěžní práce odeslány odboru školství a kultury ONV Jičín. Podmínky soutěže jsme otiskli v loňském ročníku ZŠS, str. 100.

▲ **Československý červený kříž** oslavil 1. února 50 let svého trvání. Za tu dobu udělali členové ČSČK mnoho drobné práce pro pomoc trpícím i v prevenci. Dobrou prací se mohou pochlubit i obě sobotecké skupiny ČSČK. Však také několik členů bylo na loňských výročních schůzích odměněno pamětními plaketami a čestnými stužkami. Kromě mnoha přednášek a zdravotnických besed jsou členky ČSČK i oporou kulturního života v Sobotce, pomáhají Osvětové besedě atd. Poslední zdražilou akcí byl zdravotnický ples 1. února; na 8. března byl připraven dětský karneval, uspořádá se i zájezd dětí na hory a v plánu jsou další četné akce.

▲ **Do sbírek soboteckého archivu** věnoval učitel František Kropáček z Dobšína několik regionálních publikací a pohlednic a paní Marie Šolcová z Turnova písemné památky na svého manžela, zesnulého profesora Františka Šolce.

▲ **Okresní rada Junáka** byla zvolena 25. ledna v Jičíně. Je v ní i věrná Soboťačka Věra Pařízková, která má nyní velkou zásluhu na dobré práci skautů v Lázních Bělohradě. Škoda, že podobné nadšence postrádáme u nás.

▲ **Smuteční proslov nad hrobem ředitele Josefa Fefara**, který jsme uveřejnili v minulém čísle, pronesl zástupce ředitele ZDŠ v Sobotce Bohumil Patka. Nedopatřením jsme neuvědlí jeho jméno, za což se jemu i čtenářům omlouváme.

▲ **Kulturní kalendář jednou větou:** Výročí, která připadají na první čtvrtletí roku 1968: 2. I. 1879 se narodil pedagogický spisovatel Václav Zavadil, který působil i na Sobotce. 4. I. 1859 se narodil v Lázních Bělohradě spisovatel K. V. Rais. 21. I. 1934 zemřel nejstarší ze zakládajících členů soboteckého Sokola František Pekelský. 5. II. 1894 zemřel učitel František Donát, první redaktor Věstníku soboteckého. 17. II. 1879 se v Sobotce narodil národohospodář Miloš Peida, dlouholetý předseda Kruhu rodáků. 25. II. 1634 byl v Chebu zavražděn Albrecht z Valdštejna. 27. II. 1879 se narodil učitel Josef Severa, osvětový pracovník a archeolog. 15. III. 1869 se v Sobotce narodil hudební pedagog Josef Mačenka. —

17. III. 1864 se narodil Josef Knobloch, ředitel škol a muzejní kronikář v Sobotce. 31. III. 1864 se narodil osvětový pracovník, ředitel František Hartl.

▲ **Sobotectí jubilanti:** 85 let se dožívají 7. III. Marie Holubcová ze Sobotky a 24. II. Marie Žďánská ze Sobotky, nyní v Praze. 80 let oslaví 23. III. Antonie Novotná a 25. III. Marie Stuchlíková ze Sobotky. 75 let bude 3. III. Jaroslavu Fišerovi a 9. III. Růženě Špálové ze Sobotky. 70 let se dožívají 1. II. Františka Černá ze Spyšové a 16. II. Josef Černý ze Stěblovic. 65 let oslaví 2. II. Josef Rulc ze Stěblovic, 17. II. František Dědek ze Sobotky, 2. III. Bohumil Plašil ze Staňkovy Lhoty, 4. III. Františka Jansová ze Spyšové a 15. III. Marie Bílková ze Sobotky.

▲ **V Horních Počernicích** se dožila 18. ledna 70 let paní Božena Košťáková, rozená Macounová ze Sobotky. Vychovala 10 dětí, které jí přejí mnoho zdraví do dalších let. Právě tak 10 dětí vychoval jiný náš věrný krajan František Šolc, žijící nyní ve Cvikově. Také ten slavil nedávno životní jubileum, 26. I. mu bylo 65 let. Oběma přejeme mnoho zdraví do budoucnosti.

▲ **Stříbrnou svatbu** oslavili 6. února 1969 manželé Tláškovi ze Sobotky. Hodně zdraví do dalších let přeje dcera Miloslava a zeť Jiří z Kynšperka n. Ohří.

▲ **Sňatky:** 25. I. byli oddáni v Sobotce Helena Dědková z Hubojed s Miroslavem Bernatem ze Samšiny a na Sychrově Jana Zlatníková z Pecky s Josefem Ortem z Nepřívěce.

▲ **Hudební skladatel,** zasloužilý umělec Jaroslav Křička, zemřel 23. ledna 1969 ve věku 87 let. Mezi jeho díly najdeme i smuteční pochod na text Fráni Šrámka.

▲ **Hudební pedagog Vojtěch Engelmann,** který působil ve dvacátých letech také v Sobotce, zemřel 9. února v Jičíně ve věku 64 let.

▲ **Miloslav Nepimach,** ředitel SVVŠ v Mnichově Hradišti, zemřel 25. ledna 1969 ve věku 48 let. Hradištskou jedenáctiletku vedl od jejího založení r. 1953 a těšil se na její přeměnu na gymnasium. Učil celou řadu studentů ze Sobotky, kteří na něho nezapomenou.

▲ **Úmrtí v lednu:** 1. I. Antonín Zemánek ze Sobotky ve věku 66 let. 6. I. Josef Holan ze Zámostí ve věku 67 let. 8. I. Božena Jirkovcová z Nepřívěce ve věku 93 let a Jindřich Slavík ze Sobotky ve věku 90 let. 6. I. Josef Rod z Oseka ve věku 68 let. 14. I. František Volf ze Zámostí ve věku 69 let. 15. I. Josef Švasta z Přichvoje ve věku 67 let. 26. I. Marie Kyzvyátová ze Sobotky ve věku 92 let.

▲ **Z informací,** které jsme získali o výhodných pracovních podmínkách v Automobilových závodech Mladá Boleslav, uvádíme: **AZNP Mladá Boleslav** přijímají větší počet zaměstnanců profesí: automechanik, frézař, klem-píř, karosář, lakýrník, sedlář, čalouník, soustružník, svářeč, zámečnick, brusič, topič, kovář, slévač, přijímají brigádníky, nevyučené zapracují. Ve strojírenské stupnici hodinové výdělky ve 4. kvalifikační třídě 7,00—7,80 Kčs, 5. tř. 7,90—8,80 Kčs, 6. tř. 8,90—9,80 Kčs; metalurgická

stupnice: 4. tř. TKK 7,50—8,40 Kčs, 5. tř. TKK 8,50—9,40 Kčs, 6. tř. TKK 9,50—10,40 Kčs. Závodní jídelna k dispozici (obědy, večeře). Sportovní oddíl TJ Auto Škoda. Kulturní kroužky závodního klubu ROH AZNP. Pro ženaté pracovníky AZNP nabízejí stabilizační bytovou výstavbu. Vklad uhrazuje závod. Pracovník zaplatí pouze 10 % z vkladu. Závazek na 15 let práce v závodě. Po 15 letech je byt pracovníka. Pro svobodné muže zajistí závod ubytování na ubytovně.

REDAKČNÍ

Když jsme se dověděli, že náklady na tisk Zpravodaje stoupnou v letošním roce asi o čtvrtinu, byli jsme smutni. Nakonec jsme se rozhodli vložit do prvního čísla lístek, v němž jsme Vás požádali o co nejvyšší dobrovolný příspěvek na vydávání časopisu. A neklamali jsme se — již první příspěvky ukázaly, že máte Zpravodaj rádi a nechcete, aby byl „hubenější“ či jinak trpěl. Výjimkou není padesátikoruna a jsme Vám za všechny ty větší i menší příspěvky opravdu vděčni. Ukazují mimo jiné, že odběr Zpravodaje nepovažujete za povinnou „rodáckou daň“, ale že ho čtete se zájmem a chcete, aby se mohl dále zlepšovat.

Abyste náklady na tisk snížily, musíme občas vydávat dvojčísla, která mají nižší výrobní náklady. Věříme, že toto opatření je dočasné a že pochopíte jeho nutnost.

Závěrem ještě malou slíbenou statistiku, kam ZŠS posíláme stálým odběratelům (podle stavu k 31. lednu 1969):

Sobotka	259	Lomnice nad Popelkou	5
Praha	177	Cvikov	4
Jičín	36	Čalovice	4
Liberec	34	Děčín	4
Mladá Boleslav	33	Mělník	4
Hradec Králové	25	Olomouc	4
Turnov	22	Nepřívěc	4
Mladějov v Čechách	17	Pardubice	4
Osek	12	Samšina	4
Jablonec nad Nisou	11	Semily	4
Dolní Bousov	10	Ústí nad Labem	4
Spyšová	10	Brandýs nad Labem	3
Staňkova Lhota	9	Chrudim	3
Vesec	8	Kdanice	3
Libošovice	7	Kladno	3
Mnichovo Hradiště	7	Klatovy	3
Česká Lípa	6	Kolín	3
Nymburk	6	Lavice	3
Stěblovice	6	Nová Paka	3
Trutnov	6	Podkost	3
Bakov nad Jizerou	5	Rakov	3
Brno	5	Rovensko pod Tr.	3
Dobšice	5	Spaňence	3
Hořice v Podkrkonoší	5		

Do dalších 32 obcí zasíláme po dvou výtiscích a do 149 obcí po jednom výtisku Zpravodaje. To tedy dělá 1015 výtisků, několik desítek je jich prodáváno ve volném prodeji v Sobotce, Dolním Bousově a v Jičíně.

Redakce ZŠS

PŘED NOVOU SEZÓNOU

Loňská sezóna byla pro fotbalisty Sokola Sobotka vcelku úspěšná. První mužstvo sehrálo 33 přátelských a mistrovských utkání, z nichž bylo 14 vítězných, 10 nerozhodných a 9 jsme prohráli. V mistrovské tabulce I.B třídy Podkrkonoší jsme obsadili čestné 5. místo. Brankový poměr ze všech zápasů máme aktivní 67:53. Naše branky stříleli: Josef Janatka 14, Jiří Čurda 12, Petr Janatka a Zbyněk Fiala 10, Josef Čurda 9, Jiří Najman 4, Mojmír Lipský a Josef Samšiňák 2, Jaroslav Havlík, Milan Málek a Jindřich Vrána 1; 1 byla vlastní soupeře.

V letošní sezóně budeme v obtížnější situaci, neboť čtyři hráči prvního družstva jsou na vojně: Josef Čurda hraje za Duklu Tábor, Zbyněk Fiala za Duklu Jičín, Petr Janatka slouží v Liptovském Mikuláši a Jiří Borovička v Ostravě. Proto počítáme s dalším zařazováním mladých

hráčů z dorosteneckého mužstva (Havrda, Samšiňák, Šouta aj.) a chceme využít i dubnového přestupního termínu k posílení útočné řady. Chceme hrát moderní útočný fotbal se zajištěnou obranou a s rychlým přechodem z obrany do útoku. Příprava na sezónu probíhá odpovědně, hráči od počátku ledna poctivě každý týden trénují. Jsme rovněž přihlášení do zimního turnaje o Stříbrný míč, který pořádá Autoškoda Mladá Boleslav. Kromě mistrovských zápasů chceme na jaře sehrát i několik přátelských utkání s dobrými soupeři (s některou z Dukel; rovněž jsme navázali jednání se starými pány Slávie a s novinářskou jedenáctkou z Prahy).

O naší činnosti budeme čtenáře Zpravodaje pravidelně informovat.
Milan Málek